

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Sdílená ekonomika

Sharing economy

Aneta Zimanová

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Sdílená ekonomika“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 16. 4. 2024

v. r. *Aneta Zimanová*

Zásady pro vypracování práce

1. Vymezte sdílenou ekonomiku a související pojmy.
2. Popište segmenty sdílené ekonomiky a její specifika.
3. Pomocí vhodně zvolené metody analyzujte využití sdílené ekonomiky.
4. Zhodnoťte závěry a formulujte doporučení plynoucí z provedené analýzy.

Studijní program

Ekonomika a management: Podniková ekonomika a management

Poděkování

Největší poděkování patří vedoucí práce Ing. Kristýně Machové, Ph.D. za cenné rady, skvělý přístup a zejména významnou pomoc a trpělivost při psaní bakalářské práce. Také chci poděkovat své rodině a přátelům za neskutečnou trpělivost a ochotu nejen při psaní bakalářské práce, ale během celého studia na vysoké škole.

Obsah

Úvod.....	6
1 Sdílená ekonomika.....	8
1.1 Historie a vývoj sdílené ekonomiky	9
1.2 Pojmy	9
1.2.1 Spoluspotřebitelství.....	10
1.2.2 Peer to Peer	10
1.2.3 Cirkulární ekonomika.....	11
1.2.4 Ekonomika hejna much	11
1.2.5 Crowdfunding	11
1.3 Subjekty sdílené ekonomiky.....	11
1.3.1 Poskytovatel.....	12
1.3.2 Uživatel.....	12
1.3.3 Zprostředkovatel	12
1.4 Sdílení	13
2 Segmenty sdílené ekonomiky.....	14
2.1 Segment ubytovacích služeb	16
2.2 Segment dopravy	17
2.3 Segment finančních služeb.....	19
2.4 Sdílení zaměstnanců.....	20
2.5 Sdílení prostor.....	21
2.6 Přeprava zboží	21
2.7 Segment zábavy – hudba a videa.....	22
3 Dopady sdílené ekonomiky.....	24
3.1 Pozitivní dopady	24

3.2	Negativní dopady.....	25
4	Regulace sdílené ekonomiky.....	26
4.1	Zdanění sdílené ekonomiky.....	28
5	Dotazníkové šetření zaměřené na využití a povědomí o službách sdílené ekonomiky a jeho vyhodnocení.....	31
5.1	Definice cílů	31
5.2	Metodika výzkumu	31
5.3	Interpretace výsledků	33
5.3.1	Sociodemografické otázky.....	33
5.3.2	Povědomí o službách sdílené ekonomiky.....	37
5.3.3	Dopravní služby	41
5.3.4	Ubytovací služby.....	47
5.3.5	Preference způsobu využití služeb sdílené ekonomiky	53
5.4	Shrnutí dotazníkového šetření	54
5.5	Návrh doporučení pro využívání služeb sdílené ekonomiky	55
	Závěr.....	58
	Seznam použitých zdrojů	60
	Seznam tabulek.....	63
	Seznam obrázků	64
	Seznam zkratk	65
	Seznam příloh.....	66
	Přílohy	
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Sdílená ekonomika provází lidstvo již od nepaměti. Jedná se o inovativní model, který je postavený na upřednostňování sdílení určitého zboží před jeho osobním vlastnictvím. Možnosti sdílení se díky nástupu digitálních technologií výrazně změnily. Zatímco dříve docházelo ke sdílení většinou pouze v malých komunitách, dnes k němu dochází celosvětově. Rozvoj digitálních technologií přispěl k vzniku nových platform, které slouží jako propojení poskytovatelů, kteří svá aktiva, která nevyužívají, nabízejí spotřebitelům, kteří taková aktiva naopak vyhledávají. Platformy sloužící k takovému propojení se postupně rozšiřují do celé řady odvětví. Jedná se například o sdílení ubytování, sdílení dopravních prostředků, sdílení zaměstnanců, prostor, ale mimo jiné i finanční sektor, přepravu zboží či segment zábavy.

Koncept sdílené ekonomiky se stává velmi diskutovaným a populárním tématem. Sdílení nevyužitých aktiv umožňuje poskytovatelům získat nový příjem a zároveň spotřebitelům využívat tato aktiva za příznivější ceny, než kdyby si je šli koupit do obchodu. Hlavní myšlenkou sdílení je uspokojení potřeb s ohledem na cenovou dostupnost, maximální využití již existujících zdrojů za předpokladu snížení nákladů a mimo jiné také ekologickou udržitelnost.

Tento koncept také samozřejmě vyvolává otázky a obavy ohledně dopadů na již existující odvětví, pracovní místa a mimo jiné také zdanění poskytovaných služeb a bezpečnost.

Hlavním cílem práce je zjistit míru povědomí o službách sdílené ekonomiky a jejich využití. Pro naplnění tohoto cíle slouží cíle dílčí – vymezení konceptu sdílené ekonomiky a souvisejících pojmů. Jako nástroj pro dosažení určených cílů je využita literární rešerše, odborné zdroje a dotazníkové šetření.

Práce je rozdělená do pěti kapitol. První čtyři kapitoly se věnují teoretické části práce a následně pátá kapitola je zaměřena na empirickou část práce. První kapitola je zaměřena na vymezení pojmu sdílená ekonomika, její historii a vývoj a v neposlední řadě také přiblížení pojmů a subjektů, které se sdílenou ekonomikou přímo souvisejí. Druhá kapitola obsahuje rozdělení sdílené ekonomiky do segmentů, mezi které můžeme zařadit například segment ubytovacích služeb, dopravy, finančních služeb, sdílení zaměstnanců apod. Třetí kapitola je věnována pozitivním a negativním dopadům sdílené

ekonomiky. Předposlední, tedy čtvrtá kapitola se zaměřuje na regulaci sdílené ekonomiky, ohledně které se objevuje stále více obav a otázek. Pátá kapitola je poté věnována empirické části této práce. V této části práce je jako nástroj pro dosažení cílů využito dotazníkové šetření, po kterém následuje zpracování a vyhodnocení dat z něj získaných. Provedený výzkum se zaměřuje na zjištění povědomí o konceptu sdílené ekonomiky, míru využívání a také spokojenost se službami, které sdílená ekonomika poskytuje. V závěru předkládané práce autorka shrnuje poznatky o sdílené ekonomice a představuje vlastní doporučení.

1 Sdílená ekonomika

Organizace Deloitte (2017) ve své studii uvádí, že není snadné definovat moderní sdílenou ekonomiku. Pravděpodobně ani neexistuje žádná její „sdílená“ definice. Lze ji chápat jako upřednostňování přístupu k výrobním faktorům a zboží dlouhodobé spotřeby, za pomoci digitálních platforem, namísto vlastnictví tohoto zboží a výrobních faktorů.

Kruliš (2018) mimo jiné také uvádí, že díky rozšíření moderních technologií má fenomén sdílené ekonomiky velký potenciál zejména co se týče největších měst. Díky šíři nabídky a poptávky tam mají platformy sdílené ekonomiky možnost hlubší specializace svých služeb. Fenomén sdílené ekonomiky tedy bude do budoucna více ovlivňovat způsob života ve velkých městech než v menších obcích.

„Příchod sdílené ekonomiky ukázal běžným lidem, že ve skutečnosti mají mnohem víc kapitálu a možností pracovat, než si doposud mysleli. Její platformy dokázaly ze spotřebních statků, které velkou část své životnosti ležely ladem, udělat cenné aktivum, a uspokojit tak potřeby jiných lidí. Jinak řečeno, dokázaly zvýšit množství kapitálu v ekonomice, přestože to nezachytí žádné statistiky. Výsledkem je rozšíření trhu se vším spotřebním zbožím a službami a vyšší koncentrace. Tedy i větší diferenciací produktů, vyšší specializace a zároveň efektivita na straně nabídky.“ (Chovanculiak, 2020, s. 36).

Dle Chovanculiaka (2020) představuje sdílená ekonomika z pohledu ekonomie přiblížení se k svatému grálu ekonomů v podobě tzv. Paretova optima. Jedná se o stav, kdy jsou uskutečněny všechny navzájem výhodné směny a ve společnosti nezůstal žádný prostor na směnu, která by alespoň jednomu člověku pomohla, a přitom nikomu neuškodila.

Kruliš (2018) také uvádí, že sdílená ekonomika potenciálně ovlivňuje naše životy ve třech oblastech. V oblasti ekonomické, ve které umožňuje efektivnější nakládání s volnou kapacitou movitých i nemovitých věcí, financí, volného času a dovedností. To vše může přinést snížení nákladů i dodatečné zdroje příjmů pro domácnosti. Další oblastí je oblast sociální, ve které přispívá k rozvoji komunit a posiluje důvěru na základě uživatelských recenzí. Zprostředkovává také sociální interakce v době stále většího prostupování technologií do našich životů či napomáhá efektivněji organizovat

osobní život díky možnosti dodatečného zdroje příjmu. Třetí oblastí je oblast ekologie, ve které sdílená ekonomika může nahradit potřebu vlastnit konkrétní výrobek a zefektivnit užívání ekonomických statků.

1.1 Historie a vývoj sdílené ekonomiky

Dle studie organizace Deloitte (2017), sdílená ekonomika provází lidi na každém kroku. Často vzniká dojem, že se jedná o novátorský koncept spojený s moderní dobou, ale ve skutečnosti jde o historický nástroj využívaný ke zmírnění dopadů nízké produktivity v dřívějších ekonomikách. Sdílení bylo podpořeno tím, že lidé dříve žili v relativně malých komunitách, které umožňovali vyšší míru sociální kontroly. Díky kontrole v dané komunitě existovala potřebná důvěra, díky této důvěře pak ochota sdílet.

Sundararajan (2017) uvádí, že činnosti jako půjčení něčího domu, svezení či zapůjčení auta, sdílení jídla a půjčování peněz, nepatří mezi nové věci. V dnešní době už se ale nejedná o tzv. darovací ekonomiku, ale o sdílení za peníze. Dostanete zapláceno od osoby, které poskytnete sdílení dané věci či služby, a naopak platíte poskytovateli.

„První dvě desetiletí 21. století byla svědkem zrodu pozoruhodného nového typu technologických společností: startupus rapidus. Jde o firmy, které v několika málo letech získaly na investicích miliardy dolarů, rozšířily se po celém světě a svým zakladatelům a prvním investorům přinesly pohádkové bohatství.“ (Stone, 2019, s. 9).

Kruliš (2018) mimo jiné také uvádí, že v posledních letech začaly platformy sdílené ekonomiky značně ovlivňovat socio-ekonomické prostředí. Přinášejí tedy nové možnosti, jak nakládat s nemovitým i movitým majetkem, lidskou prací, dovednostmi, ale i finančními prostředky. Vzhledem ke zvyšující se poptávce i nabídce se tento fenomén koncentruje zpravidla do velkých měst. Samospráva velkých měst se musí souběžně vypořádávat s trendem nárůstu počtu obyvatel a postupně vzhlíží ke konceptům chytrých měst, které do budoucna slibují efektivnější organizaci veřejných služeb ve městech a jejich lepšímu přizpůsobení potřebám jejich uživatelů.

1.2 Pojmy

Pojem sdílená ekonomika není dodnes jasně specifikován. Z tohoto důvodu se uvádějí další pojmy, které jsou stejného či podobného významu. Mezi takové pojmy můžeme

zařadit například spoluspotřebitelství, Peer to Peer (rovný s rovným), cirkulární ekonomiku, ekonomiku hejna much či crowdfunding.

1.2.1 Spoluspotřebitelství

Dle Vebera a kol. (2018), je pojem spoluspotřebitelství alternativním výrazem k vymezení hospodářské a sociální činnosti, jejímž základem jsou online transakce. Ani v tomto případě nejde o striktně vymezený pojem. Zpočátku bylo spoluspotřebitelství limitováno pouze na transakce mezi fyzickými osobami, a někdy dále omezeno ve směru dočasné výměny fyzického zboží, přičemž ekonomický přínos nebyl prioritní.

1.2.2 Peer to Peer

Peer to Peer (P2P) neboli rovný s rovným. Pojem se používá zejména v souvislosti s finančními půjčkami, tedy P2P Lending.

Zonky (2016) na svých stránkách uvádí, že princip takzvaného „peer to peer“ půjčování je jednoduchý. Tento princip dokáže žadatelům o úvěr zajistit nižší úrok, protože odpadají náklady na pronájem a provoz stovek poboček i na odměny různým zprostředkovatelům a bankovním úředníkům. Vyplatí se i investorům. Banky jim totiž na běžných či spořicíh účtech málokdy zhodnocují peníze o více než jedno procento ročně.

Veber a kol. (2018) uvádějí, že počítačové sítě peer-to-peer slouží k přímému sdílení dat bez prostředníka. Pojem má původ v informatice. Pojem se užívá u finančních půjček (P2P lending), v čisté podobě by se jednalo o půjčkách přímo mezi lidmi bez účasti banky. V současnosti ve světě i již v České republice rozjíždí alternativa k finančním půjčkám kombinující úlohu sdílené ekonomiky a bank. Zprostředkovatel vstupuje mezi poskytovatele a žadatele o peníze, který prostřednictvím softwarové platformy oba tyto subjekty propojí, s tím, že tento zprostředkovatel za (obvykle pevný) poplatek posoudí důvěryhodnost a schopnost splácet půjčku žadatele. Pokud ji shledá za přijatelnou, postoupí ji ke zveřejnění s informacemi o žadateli a jeho požadavcích. Potenciální investor (věřitel) si pak vybírá ze zveřejněných požadavků.

1.2.3 Cirkulární ekonomika

Dle Bureše (2019) má cirkulární ekonomika nahradit ekonomiku lineární, která má na jednom konci zdroje a na druhém konci výrobky a odpad. Cirkulární ekonomika se snaží oba konce spojit, tedy z odpadu učinit opět zdroj.

Jonášová (2016) uvádí, že v rámci fungování ekonomiky funkcionality produkt jako takový není potřebný, ale je potřebná služba, kterou poskytuje. Např. sdílení automobilů umožňuje redukci primárních materiálů a snižuje i uhlíkovou stopu nebo sdílení pracovních nástrojů.

1.2.4 Ekonomika hejna much

Ekonomika hejna much neboli „Swarm economy“.

Hlavenka (2015) uvádí, že „Swarm“ ekonomika je postavena na oslabování síly velkých subjektů a zároveň posilování jedince. V dnešní době díky elektronické komunikaci mizí potřeba mít prostředníky. Posiluje se vztah člověk – člověk. Tam, kde dříve byla pouze komunikace, tedy peer-to-peer, případně komunikace doplněná výměnou dat, tedy obrázky, videi nebo hudbou, dnes dochází k transakcím.

1.2.5 Crowdfunding

Kudláček (n.d.) uvádí, že v doslovném překladu crowdfunding znamená skupinové nebo davové financování. Jedná se o metodu získávání kapitálu, kde velká skupina individuálních investorů přispívá menšími obnosy k dosažení požadované cílové částky, která je potřebná k realizaci předmětu financování. Přístup využívá angažovanosti velké skupiny jednotlivců, kteří jsou prostřednictvím malých částek s využitím online platformy schopni přispět dohromady na konkrétní projekt i poměrně vysokou sumu.

Kudláček (n.d.) také uvádí, že crowdfunding je v podstatě opakem klasického přístupu k podnikovému financování.

1.3 Subjekty sdílené ekonomiky

Zprostředkující subjekty hrají důležitou roli v rámci rozvoje sdílené ekonomiky. Zprostředkujícími subjekty můžeme chápat poskytovatele neboli vlastníky a spotřebitele neboli uživatele. Spojení mezi vlastníky a spotřebiteli je zajištěno prostřednictvím určité digitální platformy, např. formou mobilní aplikace.

1.3.1 Poskytovatel

„Poskytovatelem služeb nebo statků je osoba, jež vlastní nebo disponuje aktivy, zdroji, časem či dovednostmi a aktivně je sdílí za účelem přivýdělku či snížení svých nákladů. Poskytovatelem může být jednak osoba soukromá, která nabízí příležitostně své služby (tzv. peer) nebo osoba jednající v rámci výkonu svého povolání (tj. profesionální poskytovatel služeb).“ (Úřad vlády České republiky, 2017, s. 14).

1.3.2 Uživatel

Frydrychová (2017) uvádí, že na straně poptávky vystupuje osoba využívající nabízených služeb. Nejčastěji se bude jednat o soukromou osobu, tedy o spotřebitele, který bývá označován jako uživatel.

Uživatelem může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická.

1.3.3 Zprostředkovatel

Dle Frydrychové (2017) dochází k vyhledávání a nabízení služeb nejčastěji online skrze tzv. digitální platformy. Digitální platforma představuje prostor v digitálním světě, v rámci kterého dochází k setkávání nabídky a poptávky vzájemně neznámých subjektů. Tím je umožněno účastnit se sdílení i mimo prostor uzavřené rodinné či sousedské komunity.

„Online platformy hrají stále důležitější roli v ekonomice a životě společnosti. Umožňují spotřebitelům najít na internetu informace a podnikům využívat výhod elektronického obchodu. Příkladem online platforem jsou vyhledávače, sociální média, platformy pro elektronické obchodování, obchody s aplikacemi, internetové stránky porovnávající ceny atd.“ (Moravec & Pastorčák, 2016, s. 108).

Frydrychová (2017) mimo jiné také uvádí, že online platformy jsou takzvaným „digitálním tržištěm“, které propojuje poskytovatele a uživatele. Ulehčuje subjektům vyhledávání a nabízení služeb, ale poskytuje také prostor pro samotnou realizaci transakce. Mnohdy také stanovuje podmínky poskytování služby či poskytuje určitou záruku. Na právní povahu tohoto subjektu má potom vliv povaha činnosti konkrétní platformy.

1.4 Sdílení

Dle Vebera a kol. (2018) se sdílení rozděluje na pravé, příležitostné a komerční. U pravého sdílení se zpravidla jedná o bezplatné zápůjčky, služby pro příbuzné, sousedy, společnou dopravu do zaměstnání atd., přičemž se partneři navzájem znají. Příležitostné sdílení znamená občasné, zpravidla úplatné poskytnutí věci nebo služby s využitím online platformy nebo bez ní. Partneři se obvykle neznají, zápůjčky jsou primárně příležitostným přivýdělkem, nikoli motivovány ziskem trvalých příjmů. Komerční sdílení se rozlišuje na dva druhy – na bázi online platform, kde komunikační propojení mezi nabízejícími a klienty realizuje zprostředkovatel prostřednictvím online platform, úplata je poskytována nabízejícímu a jistý procentní díl nebo fixní poplatek si strhává i provozovatel platformy, a na bázi tradiční propagace, komunikace, plateb apod., kde propojení mezi nabízejícími a zájemci si nabízející realizuje sám různými formami, např. reklamou v místních médiích, vlastní webovou stránkou, letáky apod., sám komunikuje s klienty až po zaplacení transakce.

2 Segmenty sdílené ekonomiky

Sdílená ekonomika se rozvíjí v různých odvětvích, tedy segmentech. Za nejrozvinutější segmenty lze v dnešní době považovat segment cestování a dopravy. Zároveň ale služby čím dál více pronikají i do méně známých segmentů jako je elektronika, domácí mazlíčci nebo zemědělství.

Tabulka 1- Segmenty sdílené ekonomiky

Cestování	Domov	Peníze
Ubytování	Umělecké předměty	Půjčky
Prohlídky	Nábytek	Pojištění
Průvodcovství	Nářadí	Investování
	Freecycling	Virtuální měna
Zařízení	Luxusní zboží	Móda
Stroje	Oblečení	Oblečení
Nářadí	Sporty	Doplňky
Sportovní vybavení	Svatby	Make-up
Elektronika	Zábava	Doprava
Spotřebiče	Knihy	Auta
Fotoaparáty	Hry	Jízdní kola, koloběžky
Počítače	Filmy	Motocykly
Stereo technika	Hudba	Sdílení jízdy
Domácí mazlíčci	Volný čas	Děti
Hlídaní	Kempování	Hlídaní dětí
Hotel	Zimní sporty	Oblečení
Služby (mytí, stříhání)	Letní sporty	Hračky
Jídlo	Prostory	Služby
Dodávky	Kancelář	Kurýři
Obsluha	Obchodní prostory	Pochůzky
Úklid, mytí	Úložné prostory	Úklid
Zahradní slavnosti	Parkoviště	Opravy
Učení se	Práce	Zemědělství
Jazyková příprava	Příležitostná práce při zaměstnání	Výměna, prodej přebytků
Učebnice	LET systém	Sdílení zahrádky
Konzultace	Konzultace	

Zdroj: Veber a kol., 2018, s. 108

Veber a kol. (2018) uvádějí, že existuje celá řada segmentů, ve kterých je pomocí online platformy zprostředkováváno spojení mezi nabízejícími a zájemci o zboží a služby. Nelze přehlédnout, že určité platformy dosáhly velkého rozsahu zapojení partnerů, a to jak na straně klientů, tak i poskytovatelů. Zároveň jsou vysoce inovativní, přicházející

stále s novými produkty, přinášejí pohodlný software pro komunikaci obou aktérů transakcí, a to uvítají partneři, zejména z řad mladé generace. A ačkoliv jsou tyto aktivity označovány jako zprostředkování sdílení služeb, fakticky se spíše jedná o zprostředkování, které ve většině případů naplňuje atributy podnikání.

Tabulka 2 - Příklady segmentů sdílené ekonomiky

Ubytovací služby	Airbnb VRBO HomeAway
Doprava	Uber Bolt Liftago Rekola
Finanční služby	Zonky Benefiti První klubová pojišťovna
Sdílení zaměstnanců	WorkLinks.com
Sdílení prostor	ImpactHub
Přeprava zboží	Flytecourier UberEATS Zavezu.cz
Segment zábavy	YouTube Spotify Apple Music Amazon Music Google Music Netflix Amazon Prime Hulu

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

2.1 Segment ubytovacích služeb

Zahradníček (2018) uvádí, že pro ubytování jako sektor sdílené ekonomiky je klíčovým výrobní faktor kapitálu, tj. volná kapacita ubytování. Platformy, které nabízejí možnosti sdílení ubytování se tedy někdy označují jako kapitálové platformy.

Dle Zahradníčka (2018) může mít nabízení volné kapacity různé formy. Může se jednat o sdílení jedné či více místností v bytě, který je obydlen jinými osobami. Dalším způsobem sdílení ubytování je nabídka celého bytu, domu či jiného prostoru jako celku, aniž by docházelo ke skutečnému „sdílení“ ubytování. Jedná se tedy spíše o poskytování ubytování v tradičním smyslu.

Studie organizace Deloitte (2017) uvádí, že sdílení bytů funguje také na neziskové bázi, což může být například Couchsurfing či HouseSitMatch, při kterém majitelé bytů nabízejí přespání či krátkodobý pobyt zdarma například proto, že jsou sami na služební cestě a potřebují, aby se jim o nemovitost někdo staral nebo se chtějí seznámit s novými lidmi. Dalším předmětem sdílení mohou být například dočasně nevyužité komerční prostory. Mezi nejznámější společnosti, které takové služby nabízejí, jsou PivotDesk nebo DeskNearMe.

Airbnb

Společnost Airbnb se celosvětově řadí mezi nejznámější a nejvyužívanější platformy pro sdílení ubytování.

Airbnb (n.d.) na svých stránkách uvádí, že jde o společnost postavenou na sdílení. Vznikla v roce 2008, když u sebe dva designéři ubytovali tři cestovatele, kteří hledali místo na přespání. Dnes si na Airbnb zakládají bezplatné účty miliony hostitelů a cestovatelů, kteří sem zadávají své nabídky a rezervují si jedinečná ubytování po celém světě.

Novák (2017) uvádí, že Airbnb je zkratka pro Air Bed and Breakfast (nafukovací postel a snídaně). Celý projekt vznikl tím, že v roce 2008, když byla v San Francisku velká konference, už nebyl dostatek ubytovacích kapacit v hostelech i klasických hotelech. Dnes už je ze společnosti Airbnb obrovská společnost, která zprostředkovává ubytování ve 191 zemích světa. Společnost sama o sobě žádné ubytovací kapacity nevlastní, ale pouze propojuje majitele různých nemovitostí se zájemci o ubytování. V dnešní době mají v nabídce více než 2 miliony nemovitostí.

VRBO

Ditaranto (2021) uvádí, že VRBO je platforma pro pronájem domů, kde majitelé nabízejí své nemovitosti přímo, podobně jako je tomu u Airbnb. V nabídce VRBO jsou uvedeny pouze celé domy, takže se nikdy nemusíte dělit s hostitelem nebo jinými hosty. V dnešní době jsou cestovatelé díky vzestupu online rezervačních platforem, jako je Airbnb, docela zvyklí na přímou komunikaci s hostiteli, když ale v roce 1995 VRBO poprvé odstartovalo, jednalo se o vcelku nový koncept.

HomeAway

Dle Vebera a kol. (2018) mateřská společnost HomeAway sídlí v texaském Austinu. Z Londýna jsou operovány Evropské pobočky od roku 1996. Společnost spojuje majitele domů a správce nemovitostí s turisty, kteří hledají zázemí pro svou dovolenou namísto hotelů. Zaměřením na rekreační a dovolenkové pobyty se společnost může chlubit delším časem, který jejich klienti tráví ve sdílených objektech. Na celém světě nabízí turistům výběr a následnou rezervaci z více než milionu nemovitostí ve více než 190 zemích světa. Měsíčně nabídku objektů na webovém portálu navštíví na milion potenciálních zájemců.

2.2 Segment dopravy

Belk a kol. (2019) uvádějí, že pokud je použita rozsáhlá definice sdílení, potom lze uvažovat různé technologie mobility za ukazatele dlouhé historie sdílené dopravy. Omnibusy, koňské vozy, tramvaje a vlaky, které byly z velké části vlastněny a provozovány soukromými firmami, byly důležitými a prominentními technologiemi v rodícím se průmyslovém městě. Byly „sdíleny“ v rozsahu, v jakém jsou sdíleny ostatní komodity v tržní ekonomice. Přístup k jízdám byl poskytován výměnou za peníze.

Belk a kol. (2019) dále uvádějí, že moderní sdílení mobilit je rychle se rozvíjícím odvětvím v souvislosti se sdílenou ekonomikou. Neustále se vyvíjí nová zařízení pro mobilitu a způsoby jejich nasazení, což vede například i k podpoře udržitelného cestování.

„Průkopníkem sdílené ekonomiky v dopravě byl americký Uber, dnes už ale existuje řada dalších alternativních taxislužeb, mezi nimiž nechybí ani český provozovatel Liftago. Pro kratší vzdálenosti si zase lze půjčit sdílené kolo.“ (E15, 2018).

V případě taxislužby do budoucna velice pravděpodobně „rozhodne trh“ dříve, než si stát potažmo společnost ujasní své priority. Již dnes je zřejmé, že výlučně „tradičních taxikářů“ zejména ve velkých městech ubývá. (Pichrt, 2019).

Uber

Polesný (2017) uvádí, že Uber je služba určená pro přepravu lidí po městě. V principu je podobná běžné taxislužbě. K organizaci využívá moderní technologie a je přímo závislá na internetu a chytrých mobilních telefonech. Služba se objednává i platí prostřednictvím mobilní aplikace, přičemž přibližnou cenu se přitom zákazník dozví už před jízdou.

Společnost Uber (n.d.) také uvádí, že myšlenka Uberu se zrodila za noci v Paříži v roce 2008 a od té doby se vyvíjí její DNA toužící po nových přístupech a myšlenkách. Společnost se rozrostla v globální platformu, která umožňuje flexibilní výdělky a pohyb lidí a věcí stále širšími způsoby.

Bolt

Společnost Bolt (n.d.) uvádí, že se drží hesla budovat města pro lidi, ne pro auta. Jedná se o první evropskou super aplikaci pro mobilitu. Bolt se pokouší bojovat za lepší města a proti soukromým automobilům, a nabízí lepší a výhodnější alternativu ke všem účelům soukromého automobilu, tedy spolujízdu, sdílení aut a koloběžek a rozvoz jídla a potravin.

Společnost Bolt (n.d.) se také domnívá, že co se týče volného pohybu, většina cest po městě nemusí být nutně uskutečněna pomocí osobního automobilu. Ve společnosti Bolt se zaměřují na budoucnost, ve které si už lidé nebudou muset kupovat auto. Budoucnost, ve které mají lidé svobodu využívat dopravu podle potřeby a vybírat si vozidlo, které je pro každou příležitost vhodnější.

Liftago

„Liftago je český startup, který vytváří technologickou platformu pro optimalizaci městské dopravy v České republice i v zahraničí. První služba přepravy, kterou společnost spustila je Liftago Taxi.“ (idnes.cz, n.d.).

Šrámek (2015) uvádí, že služba Liftago je jediná na celém světě, která umožňuje řidiči reagovat na danou poptávku konkrétním tarifem – cena se tedy stanovuje na základě nabídky a poptávky. Systém je vlastně sám o sobě trhem, kde si vybíráte jen tu nejlepší

a pro vás nejvýhodnější nabídku. S Liftagem odpadá i potřeba hotovosti na cestu, protože kromě platby v hotovosti umožňuje i rychlou a bezpečnou platbu kartou, ovšem až po skončení cesty. Stačí jednoduše do mobilní aplikace zadat před jízdou číslo platební karty, ze které bude po jízdě odečtena částka za najeté kilometry.

Dle Šrámka (2015) taxislužby u nás nemají moc dobrou pověst, protože při běžném objednání taxíku si zákazník nemůže vybrat vůz ani řidiče. Navíc pak často v cíli jízdy nesouhlasí předem oznámená cena. To vše Liftago eliminuje nejen osobní kontrolou licencí řidičů, ale i jejich transparentním hodnocením od tisíců předchozích zákazníků. Řidiči, s nimiž zákazníci nebyli spokojeni, rychle vyřadí právě zákaznické hodnocení, protože ty nekvalitní už si nikdo neobjedná.

2.3 Segment finančních služeb

Králik & Petrášek (2017) uvádějí, že sdílená ekonomika představuje nové příležitosti na finančním trhu. Díky automatizaci získávají technologické společnosti, které nabízejí platformy pro propojení investorů a dlužníků virtuální tržiště, které jim umožňuje efektivní provoz. I přes uživatelskou jednoduchost prostředí platform by si osoby, které se rozhodnou pro investici přes danou platformu vytvořenou technologickou společností, měly být vědomy, že se jedná o investici, a proto také nesou plné riziko, které souvisí s investičními rozhodnutími. S tím také úzce souvisí seznámení se s všeobecnými obchodními podmínkami konkrétních společností.

Dle Vebera a kol. (2018) mezi představitele těchto online platform patří Zonky, která zahájila svou činnost v roce 2015, a dále platforma Benefiti. V oblasti pojišťovnictví působí platforma První klubová pojišťovna, která působí na principu klubu a klienty si vybírá.

Zonky

„Zonky.cz je unikátní česká peer-to-peer (P2P) služba spojující lidi, kteří chtějí nejvýhodnější půjčku na trhu, s lidmi, kteří chtějí chytře zhodnotit své úspory. Díky tomu, že Zonky funguje online, sjednáte půjčku levněji než v klasické bance a nemusíte nikam chodit. Vše zařídíte online a peníze na účtu můžete mít už do 5 minut od podpisu smlouvy. Nepotřebujete žádného ručitele, nemusíte se bát skrytých poplatků a kdykoliv můžete půjčku splatit předčasně zdarma. Stejně jednoduše můžete pomocí počítače nebo telefonu své peníze investovat se solidním výnosem. Celá služba funguje naprosto

anonymně. Zonky patří do finanční skupiny PPF a lidé si už na Zonky půjčili více než 13 miliard korun.“ (Zonky.cz, n.d.).

První klubová pojišťovna – Pillow pojišťovna

„První klubová byla založena v roce 2015 jako Peer-to-peer instituce. Členem se mohl stát jen ten, kdo byl pozván jiným členem.“ (Banky.cz, n.d.).

Pojišťovny už za sebou mají moment, kdy přibíraly klienty bez ohledu na jejich rizikové profily za jakoukoliv cenu. Stále více však do systému přispívají bezproblémoví jedinci, kteří nikdy nehavarují nebo rizikům předcházejí. Této mezery na trhu se snažila využít První klubová pojišťovna, která nejede na objem, ale na kvalitu – je snazší nabírat pouze odpovědné klienty. Zisk se dělí mezi všechny pojistníky, členy klubu, takže je každý zainteresován na zvaní do klubu co nejméně rizikových klientů. (Budín, 2016).

První klubová pojišťovna se roku 2019 přejmenovala na Pillow pojišťovnu.

2.4 Sdílení zaměstnanců

Mlýnková (2017) uvádí, že podstata sdílení zaměstnanců spočívá v tom, že jedna pracovní síla, tedy plný pracovní úvazek zaměstnance, je sdílena více zaměstnavateli. Důvodem pro využití tohoto institutu nejčastěji bývá sdílení nákladů na daného zaměstnance několika, obvykle menšími, zaměstnavateli, a to buď v případech, kdy jediný zaměstnavatel není schopen naplnit celý pracovní úvazek dotyčného zaměstnance, jakož i tehdy, pokud daný zaměstnavatel nemůže z ekonomických důvodů nést personální náklady související s daným zaměstnancem sám. Hlavními výhodami sdílení zaměstnanců tak jsou zejména zvýšená flexibilita při přijímání větších objemů zakázek, rozdělení nákladů i rizika nevyužití zaměstnance a také redukce nákladů na vyhledávání a zaškolování zaměstnanců.

Dle Mlýnkové (2017) ke sdílení rovněž dochází u zaměstnanců se specifickou kvalifikací, jejíž potřeba uplatnění se opakovaně, avšak nárazově, vyskytuje u vícera zaměstnavatelů.

WorkLinks.com

Společnost WorkLinks.com (n.d.) uvádí, že se jedná o aplikaci, která slouží za účelem využití dočasně volných pracovníků a volných firemních kapacit. Jde o jednoduché a rychlé řešení kapacitních potřeb společností. Mezi hlavní benefity této aplikace patří

finanční výhody tzn., že s příchodem nových pracovníků můžou firmy okamžitě navýšit produkci a tím i zisk, anebo v opačném případě, kdy dojde k poklesu zakázek, tak uplatněním svých volných pracovníků docílit mzdových úspor a přenést náklady na protistranu. Firmy zároveň dosáhnou náskoku před konkurencí díky možnosti okamžitě reagovat na nové příležitosti nebo nenadálé události. Další velkou výhodou jsou informace vždy po ruce a na jednom místě díky aplikaci a smluvně zaručená ochrana před případným přetahováním zaměstnanců protistranou. Nechybí ani spolupráce firem s opačnou sezónností, outsourcing projektů, služeb a dodávek a uplatnění nevyužitého vybavení.

2.5 Sdílení prostor

Mečířová (2019) uvádí, že coworking je pojem, který označuje práci v kancelářích, které sdílí více lidí dohromady. V praxi se může jednat o zasedací místnost anebo openspace podobně jako ve firmě s tím rozdílem, že si zde mnoho lidí pronajalo prostor. Každý však pracuje sám za sebe. Pronájmy jsou pak využívány od různých poskytovatelů, jako jsou např. Impact Hub či sdílené koučovny. Sdílené kanceláře jsou výhodné především kvůli snižování nákladů, což je pro menší firmy a začínající podnikatele zásadní faktor.

Impact Hub

Impact Hub je inspirativní pracovní prostor, který kombinuje výhody plně vybavené kanceláře, internetové kavárny a podnikatelského inkubátoru. Využívají jej nezávislí profesionálové, zástupci firem, ale i neziskové sféry a široká veřejnost. Existuje proto, aby v něm vznikaly a prakticky se realizovaly inovace. Jako podporu k tomu Hub poskytuje fyzický prostor, pořádá a hostí akce. Impact Hub funguje jako součást mezinárodní sítě 60 Hubů po celém světě, která umožňuje škálování byznysu i šíření myšlenek napříč kontinenty. (StartupJobs, n.d.).

V České republice se prostory Impact Hubu nacházejí v Praze, Brně a Ostravě.

2.6 Přeprava zboží

Veber a kol. (2018) uvádějí, že jen krůček dělí využití volné kapacity automobilu k přepravě osob od sdílené přepravy zboží neboli Courier Sharing. I v tomto případě online platforma spojuje subjekty, které potřebují něco přepravit, s lidmi, kteří po trase

také pojedou a mohou vzít s sebou zboží, až po osoby, které se rozhodnou si tímto způsobem přivydělávat či dokonce žít. Navíc k rozvážce často stačí i motocykl.

Veber a kol. (2018) mimo jiné také uvádějí, že v tomto směru působí společnosti zejména na americkém kontinentě. Mezi ně patří např. společnost Flytecourier. Další službou je UberEATS zavedená společností Uber ve velkých světových městech (nyní 29)¹ zaměřená na rychlou rozvážku objednaných jídel ze smluvních restaurací. Amazon přišel s myšlenkou rozvážky zboží díky zájemcům z řad dobrovolníků Amazon Flex. Na stejném principu, tedy zapojit občany do převozu zboží, začala fungovat plně česká firma Zavezu.cz. Firmu nezajímá kvalita přepravního prostředku, ale zajímá se o osobu přepravce. Samozřejmostí je bohužel riziko nedodání zboží či ztráta přepravovaného zboží. Toto riziko se ale řeší pojištěním.

2.7 Segment zábavy – hudba a videa

Dle studie organizace Deloitte (2017) alternativu vůči nákupu hudebních a filmových titulů jak v digitální podobě, tak na fyzických nosičích představuje sdílení. Uživatel většinou nechce hudební či filmové tituly vlastnit, ale přeje si k nim mít neomezený přístup. Je zde zřejmý přesun od vlastnického modelu k modelu přístupu, což zapadá do definice sdílené ekonomiky. Řada platforem nabízí za určitý měsíční či roční poplatek uživatelům možnost přístupu k téměř neomezené paletě hudebních titulů a širokému výběru filmů a seriálů. Vlastníkům práv k mediálnímu obsahu pak platforma platí na základě počtu přehrání. Významným zdrojem příjmů pro tyto platformy je reklama. Mnoho platforem dokonce nabízí základní účty zdarma, a přesto jsou schopny z reklamy zaplatit vlastníkům práv, a ještě generovat zisk. Průkopníkem na tomto poli byl YouTube. Nyní mu roste konkurence v podobě specializovanějších platforem, jako je Spotify, Apple Music, Google Music, Amazon Music pro hudbu a Netflix, Amazon Prime, Hulu pro video.

YouTube

Dvořák (2022) uvádí, že YouTube je jednou z nejpoblárnějších webových stránek na světě. Při hledání nějakého videa lidé s největší pravděpodobností využijí právě této platformy. YouTube se stal domovem pro různá profesionální, ale i amatérská videa,

¹ Informace o počtu zemí aktualizována 31. 3. 2024

stejně tak jako pro celé filmy, upoutávky, živé přenosy, vlogy, hudební videa, video zpravodajství a mnoho dalšího.

Spotify

Spotify (n.d.) uvádí, že se jedná o digitální platformu, která nabízí přístup k milionům skladeb. Uživatel vždy najde tu správnou hudbu nebo podcast, které chce právě slyšet. Přitom může poslouchat přes telefon, počítač, tablet i další zařízení. Ve Spotify čekají miliony nahrávek a epizod.

3 Dopady sdílené ekonomiky

Martin (2016) uvádí, že mezi podnikateli, inovátory, zavedenými podniky, mediálními komentátory, tvůrci politik a akademickými výzkumníky rychle roste zájem o povahu a dopady sdílené ekonomiky. Velká část tohoto zájmu pramení z úspěšných příběhů dvou platform sdílené ekonomiky, Airbnb a Uberu. Obě platformy si vybudovali cestu od začínajících podnikatelských společností až k mezinárodním korporacím.

3.1 Pozitivní dopady

Dle Valentové (2018) sdílená ekonomika snižuje negativní dopady na životní prostředí, které souvisí např. s užíváním automobilů. Posiluje sociální vazby napříč státy a zmírňuje plýtvání. Vytváří se více pracovních míst, většinou s pružnou pracovní dobou. Mnoho komodit se stává dostupnějšími za výhodnější ceny (Taxi vs. Uber).

Budín (2016) uvádí, že výhody přináší sdílená ekonomika všem zúčastněným. Zákazník služby dostává výrazně laciněji, poskytovatel služeb se taxikářením a pronájmem obvykle neživí na plný úvazek a má to pouze jako přivýdělek. Finanční úřad může mít dokonalý přehled o odvedených daních a transakcích a obecně roste úroveň a kultura poskytovaných služeb vlivem konkurence.

Studie organizace Deloitte (2017) identifikovala také tyto ekonomické benefity sdílené ekonomiky:

- zpřístupnění luxusního zboží spotřebitelům, kteří by si jejich vlastnictví nemohli dovolit
- generování dodatečných příjmů pro vlastníky aktiv či zboží dlouhodobé spotřeby a flexibilnější využití jejich času
- vyšší využití kapacit v ekonomice
- zvýšení kvality poskytovaných služeb díky konkurenci mezi platformami zprostředkujícími sdílení a tradičními firmami
- úspora přírodních zdrojů

„Nezanedbatelným pozitivním rysem sdílené ekonomiky je její ekologický aspekt, neboť pro uspokojení určitého rozsahu potřeb je třeba méně materiálních statků, což v důsledku šetří spotřebu materiálu i energií.“ (Úřad vlády České republiky, 2017, s. 9).

3.2 Negativní dopady

Veber a kol. (2018) uvádějí, že transakce a užívání produktů či služeb prostřednictvím sdílené ekonomiky jsou mnohem méně regulované, což se líbí poskytovatelům, často i příjemcům. Nicméně na druhé straně vyvolávají u lidí oprávněné obavy zejména z pohledu bezpečnosti, dodržování hygieny, respektování dohodnutých podmínek transakce, možnosti reklamování, vymáhání náhrady škody atd. Stále samozřejmě zůstává mnoho lidí, kteří budou zastávat názor, že o své věci se nebudou dělit s cizími lidmi. Sdílená ekonomika není jen alternativní distribuční a uživatelský model, ale často i konkurenční alternativa k subjektům nabízejícím distribuci a užívání produktů a služeb tradičním způsobem distribuce a užití, což pokud nejsou dodržovány regulativní předpisy, vede k jisté nevraživosti a někdy až k různým šarvátkám mezi oběma aktéry těchto systémů. Nelze přehlédnout, že pokud poskytující subjekt je mnohem méně regulován či dokonce identifikován, je lákavé tuto skutečnost využít ve směru částečného či plného nepřiznání příjmů z těchto aktivit a tím i nesplnit daňové povinnosti.

Valentová (2018) uvádí, že sdílený trh vyvolává spory mezi klasickou a sdílenou ekonomikou. Například situace hotelu vs. Airbnb, kde legislativa pohlíží na subjekty odlišně. V ČR je známý konflikt mezi taxikáři a Uber řidiči. Ceny nabízených služeb jsou dostupnější, avšak často mohou zajít až pod jejich reálnou hodnotu. Příkladem zde může být freelancing, kde jedinci nabízí své služby a dovednosti – často právě pod reálnou cenou své práce.

Dle Úřadu vlády České republiky (2017) jsou kritici přesvědčeni, že rámec sdílené ekonomiky umožňuje nekalou soutěž, snižuje bezpečnost práce či vybízí k vyhýbání se placení daní a poplatků či dodržování norem v oblasti životního prostředí.

4 Regulace sdílené ekonomiky

Primárním cílem regulace je ochrana spotřebitele. V případě sdílené ekonomiky jde o řešení zákonných podmínek, které dopadají na sdílenou ekonomiku jako takovou.

Morgan a Kuch (citovaný v Ranchordás, 2018, s. 281) uvádějí, že z tradičního pohledu byla regulace považována za vládní mechanismus k dosažení přiměřené rovnováhy mezi konkurenceschopností a ochranou spotřebitele, zneužíváním regulační ochrany zavedenými subjekty s vlastním zájmem zachytit a vyřešit selhání trhu jako jsou informační asymetrie.

Dle studie organizace Deloitte (2017) může regulace obecně znamenat bariéru pro vstup do daného odvětví, zejména, pokud je spojena s podmínkou získání povolení ke konkrétní činnosti. Je v zájmu zapojených firem zachovat v odvětví regulaci a bariéry vstupu nových firem do odvětví, protože takové omezení nabídky v důsledku vede ke zvýšení konečné ceny pro spotřebitele a benefitům již zúčastněných firem. Efekt vyšší kvality pro spotřebitele za zpřísnění režimu regulace je přitom v některých odvětvích diskutabilní. Právě rozmach sdílené ekonomiky může vyvolat tlak na klasické poskytovatele, aby zlepšili kvalitu poskytovaných služeb.

Aldorf (2017) uvádí, že objektivní právo by mělo být založeno na právu na rovnou pozornost a úctu při zachování co nejvyšší míry svobody a možností uspokojení potřeb jednotlivce. Pokud jde tedy o nové formy (polo)tržních vztahů, které se ve společnosti objevují, pak bychom je v zásadě zájmu zachování co nejvyšší míry svobody a co nejvyšší míry možností uspokojení potřeb jednotlivce měli morálně přivítat, ledaže nepřiměřeně zasahují do práva na rovnou pozornost a úctu.

Miller (citovaný v Ranchordás, 2018, s. 281) uvádí, že díky širokému výkladu stávajícího práva by platformy sdílené ekonomiky mohly být snadno kvalifikovány jako nelegální podniky, což by vedlo k úplnému nebo částečnému zákazu peer-to-peer aktivit.

„Za účelem zajištění rovného zacházení je tedy třeba, aby měly dané osoby stejná práva a povinnosti jako obdobně postavené osoby mimo sdílenou ekonomiku. Příkladem může být povinnost odvádět daň z příjmů a pojistné na veřejná sociální pojištění u většiny řidičů Uber či obecně srovnatelné podmínky pro řidiče Uber jako pro jiné

taxikáře. Materiálně vzato není Uber totiž nic jiného než taxislužba (řidič by bez zákazníků danou trasu nejel).“ (Aldorf, 2017, s. 231).

Nová (2020) uvádí, že pokud by měla být sdílená ekonomika regulována, zavedená opatření by neměla být příliš striktní a přísná. Nadměrná regulace totiž může mít nepříznivé dopady. Mohlo by docházet k přesouvání aktivit do stínové ekonomiky se všemi negativními společenskými důsledky.

Aldorf (2017) také uvádí, že s regulací sdílené ekonomiky se také pojí problémy s kontrolou. Stát musí mít prostředky, jak řádně a efektivně kontrolovat plnění těchto povinností, což může být v případě daňových nerezidentů velký problém. Z obecnějšího hlediska by bylo v zájmu rovnosti žádoucí, aby byly za podnikání považovány i aktivity v rámci sdílené ekonomiky, které znaky podnikání materiálně naplňují. Druhá rovina, ve které by se měl projevit zájem na zajištění rovnosti, je to, zda má mít poskytovatel služby sdílené ekonomiky (např. řidič Uberu) stejná práva a povinnosti (resp. stejnou pracovněprávní ochranu) jako klasický zaměstnanec. Zde je třeba pečlivě posuzovat případ od případu s ohledem na míru závislosti vztahu mezi koncovým poskytovatelem služby s daným zprostředkovatelem, resp. jeho platformu, přes kterou se všechny transakce odehrávají. Indikátory závislosti mohou být např. vztah nadřízenosti/podřízenosti, práce dle pokynů druhé strany a jejím jménem, podoba kontroly vykonávané práce, nutnost osobního výkonu práce, úplatnost, práce konaná v pracovní době a na pracovišti zaměstnavatele, doba trvání vztahu, četnost prací, zamýšlená povaha vztahu atd.

Dle Úřadu vlády České republiky (2017) je zapotřebí stanovit kroky, které by uvedly jasný právní rámec pro další směřování regulace sdílené ekonomiky. Cílem jakékoliv úpravy by mělo být především takové podnikatelské prostředí, které bude předvídatelnější a přívětivější. Budoucí regulace musí brát v potaz specifika jednotlivých přístupů, a s tím spojenou rozdílnost práv a povinností, nebo naopak nastolit jednotné regulatorní prostředí pro všechny, které bude dostatečně flexibilní tak, aby obstálo i legitimní výhody, jež ze sdílené ekonomiky plynou a zejména pak umožnilo rychlý vstup a výstup z činnosti bez nadměrné administrativní zátěže.

„Základní regulatorní rámec pro služby sdílené ekonomiky (ať již komplexní či zaměřený na hlavní sektorové oblasti zvláště) je žádoucí přijmout na národní úrovni. Samotná regulace pravidel pro poskytování služeb sdílené ekonomiky musí být cílená

tak, aby brala ohled na lokální charakter poskytování služeb.“ (Úřad vlády České republiky, 2017, s. 82).

Úřad vlády České republiky (2017) mimo jiné také uvádí, že v sektoru krátkodobého ubytování existují dle lokalit značné rozdíly v povaze a množství poskytnutých služeb. Specifická regulace sdílených ubytovacích služeb (jako např. maximální doba pronájmu za rok, max. počet pronajímaných jednotek na pronajímatele či specifika vybavení samotných ubytovacích jednotek) by proto měla stát mimo jednotný základní rámec a být stanovena například městy či obcemi, které mají mnohdy nejlepší přehled o tom, k jaké turistické vytiženosti v oblasti jejich správy dochází. V případě sdílených dopravních služeb je vhodné na celostátní úrovni např. v rámci novely zákona o silniční dopravě definovat povahu těchto dopravních služeb, která by měla zohlednit jejich jistou odlišnost od tradičních taxi služeb a jasně pro ně stanovit pravidla poskytování služeb vzhledem k jejich technickým specifikům (tj. předem známá cena, neprofesionalita řidičů, či využívání online aplikace, fungování bez nutnosti taxametrů).

Samoregulace sdílené ekonomiky

Oblast sdílené ekonomiky s sebou nese vhodnosti a míry samoregulace. Bez ohledu na právní regulace vzniká řada konceptů hodnotících portálů a vlastních mechanismů, které uživatelům platform umožňují vyjádřit a sdílet své zkušenosti s ostatními uživateli dané platformy nebo službu, popř. konkrétního poskytovatele hodnotit. Samoregulace obecně nenahrazuje právní regulaci. Pouze ji doplňuje o etická pravidla (v tomto případě mechanismy hodnocení zákazníků apod.), na která se právní regulace, tedy legislativa nevztahuje. Na rozdíl od právních norem je samoregulace pružnější, rychlejší a levnější než soudní řízení. Hlavní nevýhodu samoregulace je nevynutitelnost, protože může používat pouze morální sankce jako jsou veřejné upozornění na problematické subjekty (např. black list), vyloučení z nějakého seznamu či asociace apod. Samoregulace by byla pro oblast sdílené ekonomiky vhodným doplňkem, ovšem za předpokladu jasných, a hlavně jednotných pravidel, které by bylo možné průběžně kontrolovat buď státní správou, nebo alternativně nějakou asociací apod.“ (Moravec & Pastorčák, 2016, s. 108).

4.1 Zdanění sdílené ekonomiky

Sdílenou ekonomiku je těžké regulovat a stejně tak řádně zdanit.

Evropská komise (2016) uvádí, že stejně jako všechny hospodářské subjekty, i subjekty ve sdílené ekonomice podléhají zdanění. Jedná se o daně z příjmu fyzických i právnických osob a daně z přidané hodnoty. Objevují se však problémy v oblasti určování daňových poplatníků a zdanitelných příjmů, chybějících informací a také rozdílů v daňových zákonech jednotlivých zemí.

Boháč (2017) uvádí, že v souvislosti se sdílenou ekonomikou bývají daně často rozebírány za účelem upozornění na nerealizované příjmy do veřejných rozpočtů nebo uskutečněné daňové úniky.

Organizace Deloitte (2017) uvádí, že nejobtížnější pro Finanční správu je dohledat všechny transakce, které se v tomto segmentu ekonomiky realizují, zajistit, že ti, kteří sdílejí svá aktiva s ostatními, své příjmy z této aktivity řádně zdaní. Všechny transakce, které se uskuteční pomocí digitálních platforem na sdílení, zanechávají digitální stopu a měly by být dohledatelné.

Hrdlička (2017) mimo jiné uvádí, že pro uskutečnění správy daní v oblasti sdílené ekonomiky by mělo dojít k povinnosti podávat veškeré potřebné podklady a informace o službách poskytovaných prostřednictvím digitálních platforem správci daně.

Ministerstvo financí České republiky (2018) uvádí, že aktivně reaguje na nové obchodní modely související s fenoménem sdílené ekonomiky tak, aby byl v České republice zachován spravedlivý výběr daní. Návod, jak platit daně i v případě sdílené ekonomiky, obsahují současné daňové předpisy. Nejsou tedy zapotřebí žádné speciální postupy zdaňování.

Dle studie organizace Deloitte (2017) nejde jen o administrativní náročnost spojenou s vyplňováním daňových přiznání. Společnosti nabízející služby v rámci sdílené ekonomiky, které v těchto transakcích vystupují v roli zprostředkovatele, zpravidla neřeší, jakým způsobem je příjem za propůjčení svých aktiv zdaněn na straně jejich poskytovatele. Splní svou daňovou povinnost, která plyne z účtované provize a tu zbývající ponechávají na poskytovateli. Příkladem společnosti, která se zmíněný problém snaží řešit, je Airbnb. Společnost do své aplikace implementovala automatické strhávání poplatků pro místní samosprávy, které pak sama rozpočtům samospráv odvede.

Deloitte (2017) také uvádí, že v ČR by dle sdělení Finanční správy všichni ti, kteří poskytují přepravní služby prostřednictvím Uberu, z této činnosti měli odvádět DPH,

pokud mají roční příjmy z přepravování více než dva miliony korun a daň z příjmu fyzických osob. Dále by také měli odvést zdravotní a sociální pojištění. Při výpočtu zdanitelného základu daně z příjmů fyzických osob mohou z příjmů odečíst prokazatelné náklady k dosažení příjmů, anebo náklady vypočtené paušální částkou z příjmů (výdajový paušál).

5 Dotazníkové šetření zaměřené na využití a povědomí o službách sdílené ekonomiky a jeho vyhodnocení

Ke sběru a analyzování dat je zvolena metoda dotazníkového šetření, která se zdá vhodnou formou. Dotazníkové šetření přináší vazbu v potřebné kvalitě a množství od tázaných respondentů. Hlavním cílem výzkumu je zanalyzovat míry povědomí o sdílené ekonomice.

Celé dotazníkové šetření je konstruováno za účelem získání vhodných odpovědí, které se týkají stanoveného cíle práce. Hlavním cílem je tedy analyzovat, zda v dnešní době mají lidé povědomí o službách sdílené ekonomiky a jestli jich využívají zejména v dopravním a ubytovacím segmentu.

5.1 Definice cílů

Před zahájením výzkumu je zapotřebí stanovit výzkumné cíle. Hlavním cílem tohoto šetření je zanalyzovat a objasnit povědomí o sdílené ekonomice jako celku, blíže poté o dopravních a ubytovacích službách sdílené ekonomiky a motivaci pro využívání těchto služeb. Je pojem sdílená ekonomika mezi lidmi rozšířený? V jaké míře jsou využívány služby sdílené ekonomiky a co respondenty motivuje k jejich využívání?

5.2 Metodika výzkumu

Výzkum byl proveden formou elektronického dotazníkového šetření, který se zdál být nejvhodnější variantou vzhledem k povaze zkoumaného problému a potřebnému množství odpovědí. Dotazník byl komplexně sestaven tak, aby pokryl všechny důležité aspekty a cíle, které autorka identifikovala v rámci provedené teoretické rešerše. Zároveň byl sestaven tak, aby předem vystihl všechny možné odpovědi a také se přizpůsobil jednotlivým respondentům. Všichni respondenti odpovídali zcela dobrovolně a na vlastní uvážení. Zároveň nebyly použity žádné zpoplatněné kanály pro sběr dat.

K rozšíření dotazníku bylo využito sociálních sítí, zejména Facebook a Instagram od společnosti Meta. Ve většině případů byl dotazník rozšířen autorkou pomocí přímé

komunikace s přáteli a známými na Instagramu a Facebooku. Věková skupina je tedy z tohoto důvodu převážně homogenní s několika málo výjimkami.

U většiny otázek měl respondent na výběr z více možností a popřípadě měl možnost vyjádřit svůj vlastní názor a postoj k dané problematice. Odpovědi byly sbírány v období 1.-20. 3. 2023, tedy po dobu 19 dnů.

Záměrem dotazníku bylo získat dostatečně podrobné informace. Tomu také odpovídala jeho skladba.

V dotazníku se objevuje několik druhů otázek:

- Uzavřené – otázky umožňující výběr z několika variant odpovědi.
- Polouzavřené – jedná se o otázky kombinující uzavřené odpovědi spolu s odpovědí, která umožňuje vyjádření vlastního názoru respondenta.

První otázky byly zaměřeny na sociodemografické údaje o respondentovi. Tyto otázky měly představit sociodemografický charakter vzorku respondentů. Dále byl dotazník zaměřen na obecné znalosti týkající se pojmu sdílená ekonomika a dalších souvisejících pojmů. V další části se šetření týkalo dopravních a ubytovacích služeb a případných zkušeností s nimi. Dotazník byl zakončen preferovaným způsobem a nástroji k využívání služeb sdílené ekonomiky.

Časový harmonogram

Aby se v průběhu realizace předešlo problémům a chybám, ke kterým by mohlo dojít, je důležité výzkum dobře naplánovat.

Tabulka 3 - Časový harmonogram výzkumu

Časové rozmezí	Činnost
10. 2.-19. 2. 2023	Příprava výzkumu, provedení pilotáže
20. 2.-28. 2. 2023	Předvýzkum, provedení úprav zjištěných nedostatků
1. 3.-20. 3. 2023	Realizace výzkumu – sběr dat
21. 3.-31. 12. 2024	Analýza získaných dat
1. 1.-29. 2. 2024	Zpracování závěrů

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

5.3 Interpretace výsledků

Tato podkapitola je zaměřena na interpretaci výsledků provedeného dotazníkového šetření. Většina těchto výsledků je doplněna o demonstrační grafy a tabulky.

Cílová skupina

Dotazníkové šetření nemělo žádnou jasně stanovenou cílovou skupinu. Dotazník byl rozeslán respondentům, kteří využívají sociální sítě. Šlo o neplacený výzkum, který dosáhl celkem 207 odpovědí.

Vyhodnocení dotazníku

Úvodní část dotazníku byla zaměřena na sociodemografické údaje. Ty se týkaly pohlaví a věku respondentů, nejvyššího dosaženého vzdělání, pracovního postavení, regionu, ve kterém žijí a zároveň velikostí obce, ve které respondenti pobývají. Dále byly pokládány otázky týkající se pojmu sdílená ekonomika, a následně o povědomí týkající se společností sdílené ekonomiky, jejich využití a důvody pro něj. V neposlední řadě bylo zahrnuto vnímání těchto služeb. Poté byl dotazník rozdělen do sekcí týkajících se dopravních a ubytovacích služeb. Na závěr byly respondenti dotazováni na způsob a nástroje sloužící pro využití služeb sdílené ekonomiky.

5.3.1 Sociodemografické otázky

Za pomoci sociodemografických otázek došlo k charakterizování vzorku respondentů, a tedy zjištění základních informací o nich. Tyto zjištěné informace byly potřebné pro další části výzkumu.

Charakteristika vzorku respondentů

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 207 osob v různých věkových kategoriích. V úvodu respondenti zodpovídali otázky vztahující se k pohlaví, věku, vzdělání, pracovnímu postavení a dalším sociodemografickým rozdělením.

Pohlaví respondentů

Z tabulky lze vypočítat genderové rozložení respondentů.

Tabulka 4 - Pohlaví respondentů

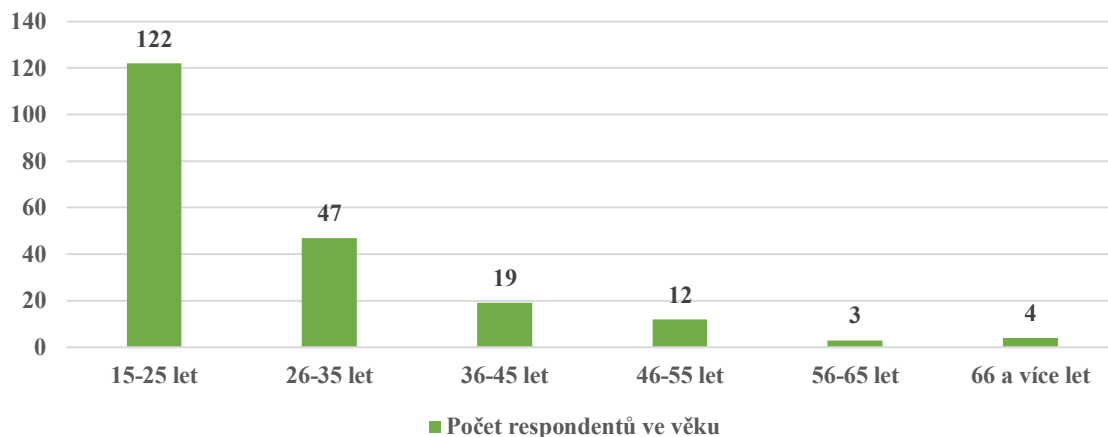
Pohlaví	Četnost
Muž	61
Žena	146
Celkem	207

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Věkové rozdělení respondentů

Otázka týkající se věku respondentů byla rozdělena do intervalů: 15-25 let, 26-35 let, 36-45 let, 46-55 let, 56-65 let, 66 a více let. Šetření se zúčastnilo celkem 122 respondentů z intervalu 15-25 let, 47 respondentů z intervalu 26-35 let, 19 respondentů z intervalu 36-45 let, 12 respondentů z intervalu 46-55 let, 3 respondenti ve věku 56-65 let a 4 respondenti z věkové kategorie 66 a více let.

Obrázek 1 - Věkové rozdělení respondentů

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Vzdělání respondentů

Otázka sloužila pro zjištění nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů. Nejvíce převažovala skupina lidí se středním odborným vzděláním s maturitou a s vysokoškolským vzděláním.

Tabulka 5 - Vzdělání respondentů

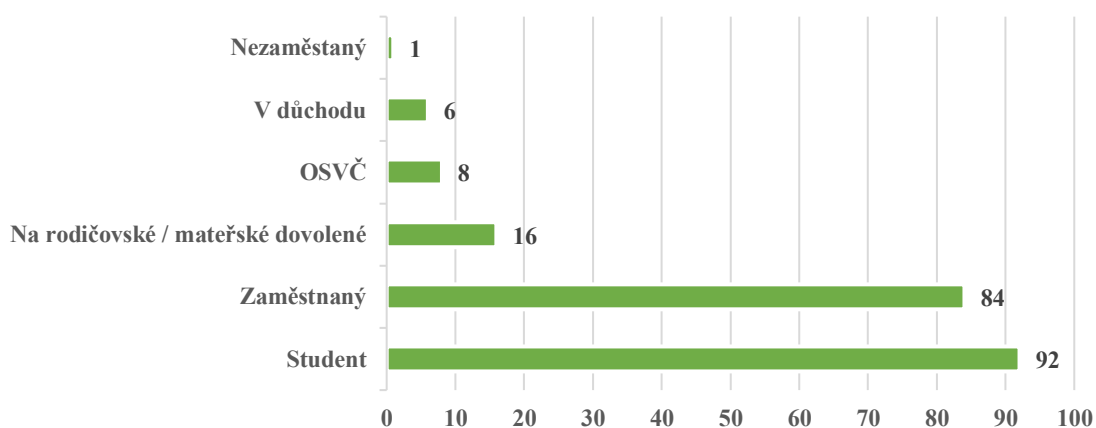
Absolutní četnost						
Pohlaví	Základní vzdělání	Středoškolské vzdělání s výučním listem	Středoškolské vzdělání s maturitou	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Celkový součet
Muž	1	10	36	1	13	61
Žena	6	13	84	9	34	146
Celkový součet	7	23	120	10	47	207
Relativní četnost						
Pohlaví	Základní vzdělání	Středoškolské vzdělání s výučním listem	Středoškolské vzdělání s maturitou	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Celkový součet
Muž	0,48 %	4,83 %	17,39 %	0,48 %	6,28 %	29,47 %
Žena	2,90 %	6,28 %	40,58 %	4,35 %	16,43 %	70,53 %
Celkový součet	3,38 %	11,11 %	57,97 %	4,83 %	22,71 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pracovní postavení respondentů

V návaznosti na věkové rozdělení a vzdělání respondentů, je také důležitá otázka týkající se pracovního postavení zkoumaného vzorku respondentů. Podstatnou část tvoří studenti (92), kteří jsou následováni zaměstnanými respondenty (84).

Obrázek 2 - Pracovní postavení respondentů

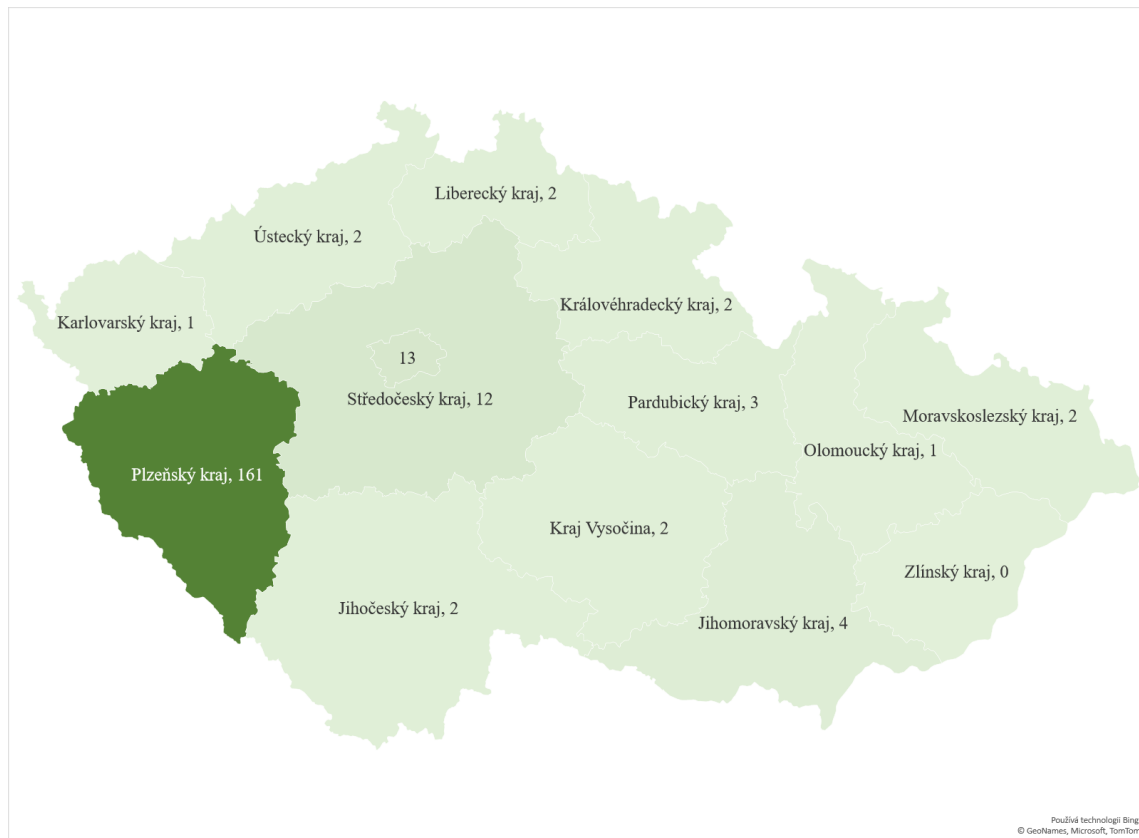

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Region bydliště respondentů

Dotazníkového šetření se účastnili respondenti z téměř všech krajů České republiky. Největší zastoupení měl Plzeňský kraj, Hlavní město Praha a Středočeský kraj.

Obrázek 3 - Region bydliště respondentů

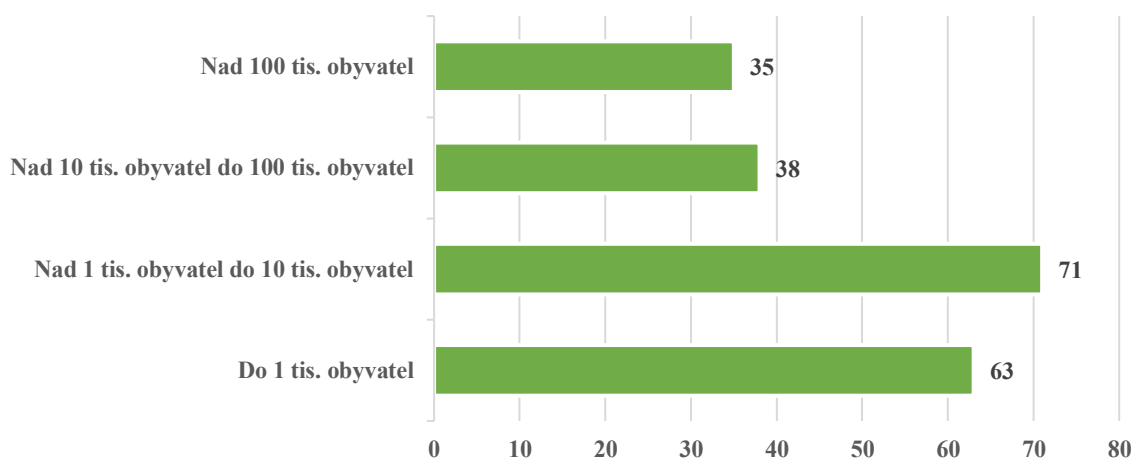

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Počet obyvatel v místě bydliště respondentů

Poslední ze sociodemografických otázek byla zaměřena na počet obyvatel žijících v místě bydliště respondentů. Nejvíce z nich žije ve větších obcích od 1 tis. obyvatel do 10 tis. obyvatel a v malých obcích do 1 tis. obyvatel.

Obrázek 4 - Počet obyvatel v místě bydliště respondentů

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

5.3.2 Povědomí o službách sdílené ekonomiky

Následující část výzkumu je zaměřena na otázky týkající se povědomí o sdílené ekonomice a souvisejících službách.

Víte, co znamená pojem sdílená ekonomika?

První otázka ze sekce „Povědomí o službách sdílené ekonomiky“ byla zaměřena na to, zda respondenti vědí, co pojem sdílená ekonomika znamená. Po této otázce samozřejmě následovalo krátké vysvětlení pojmu. Ze získaných dat vyplývá, že většina respondentů se s pojmem již setkala a mají určitou představu, co pojem znamená.

Tabulka 6 - Víte, co znamená pojem sdílená ekonomika?

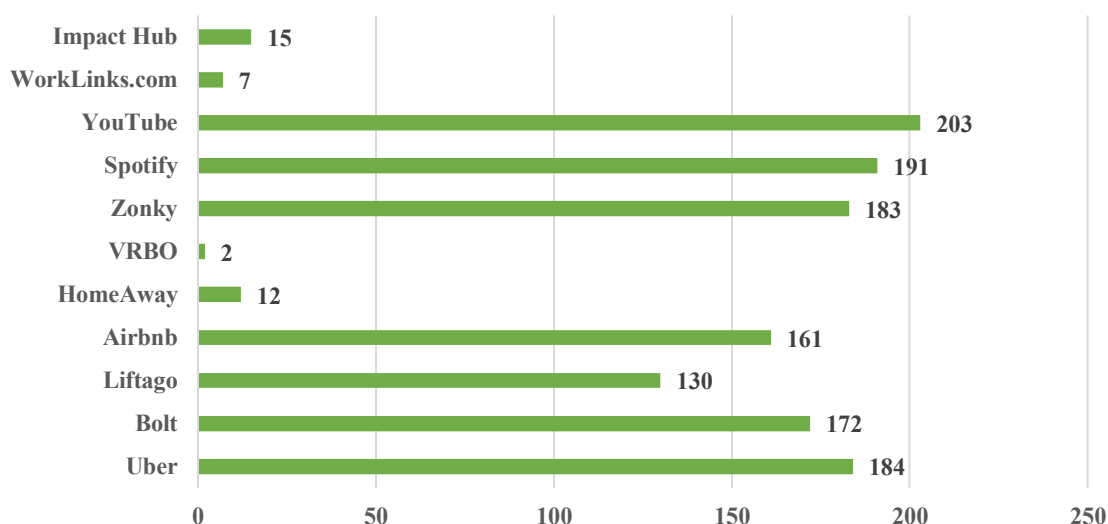
Povědomí o pojmu sdílená ekonomika	Absolutně	Relativně
Ano	77	37,1980 %
Spíše ano	60	28,9855 %
Spíše ne	42	20,2898 %
Ne	28	13,5265 %
Celkem	207	100 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

O kterých z následujících společností jste už slyšeli?

Druhá otázka byla zaměřena na konkrétní společnosti působící v oblasti sdílené ekonomiky. Respondenti vybírali společnosti, které znají nebo o kterých alespoň slyšeli. Respondenti měli na výběr celkem z 11 společností, popřípadě mohli sami nějakou společnost mimo uvedené doplnit. Počet odpovědí nebyl pro respondenty nijak omezen, mohli tedy vybrat více společností najednou. Díky této otázce zároveň došlo k dalšímu přiblížení sdílené ekonomiky, jelikož si respondenti díky uvedeným společnostem uvědomili, že znají služby spadající pod tento pojem. Nejvíce známé byli pro respondenty společnosti ze segmentu zábavy (YouTube, Spotify), dopravy (Uber, Bolt, Liftago) a finančních služeb (Zonky). Pozadu nezůstaly ani společnosti ze segmentu ubytovacích služeb (Airbnb, HomeAway).

Obrázek 5 - O kterých z následující společností jste už slyšeli?

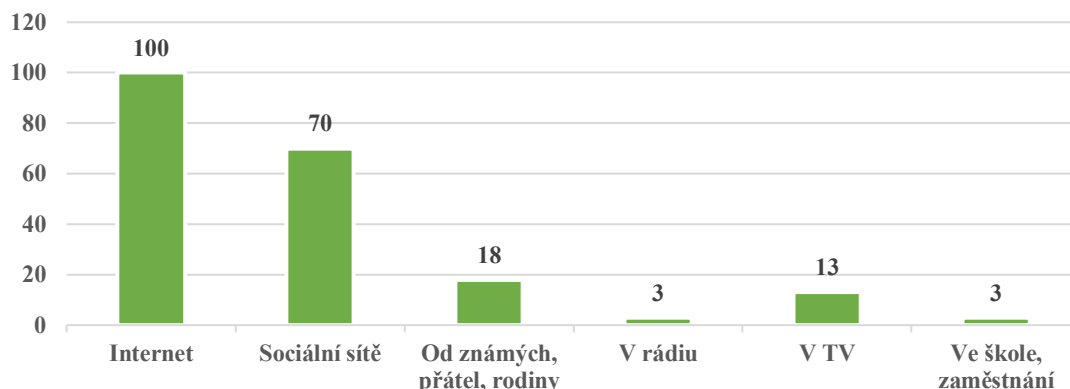

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Kde jste o společnosti/společnostech slyšeli?

Díky třetí otázce bylo patrné, kde respondenti slyšeli o výše uvedených společnostech. Nejvíce informací dotazovaní získali na internetu (100), dále na sociálních sítích (70) a od známých, přátel či rodiny (18).

Obrázek 6 - Kde jste o společnosti/společnostech slyšeli?

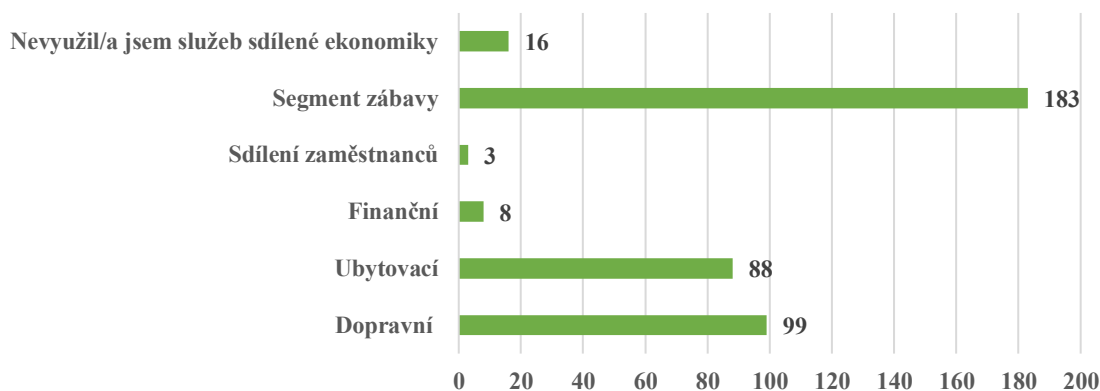

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Jaké služby sdílené ekonomiky jste využili?

Otázka číslo čtyři měla za úkol zjistit, jaké služby sdílené ekonomiky byly u respondentů nejvíce využívány, pokud již služeb sdílené ekonomiky využili. Respondenti mohli zvolit jednu či více odpovědí na základě jejich zkušeností se službami sdílené ekonomiky. Nejvíce využívaným segmentem služeb sdílené ekonomiky se stal segment zábavy, dopravních a ubytovacích služeb.

Obrázek 7 - Jaké služby sdílené ekonomiky jste využili?

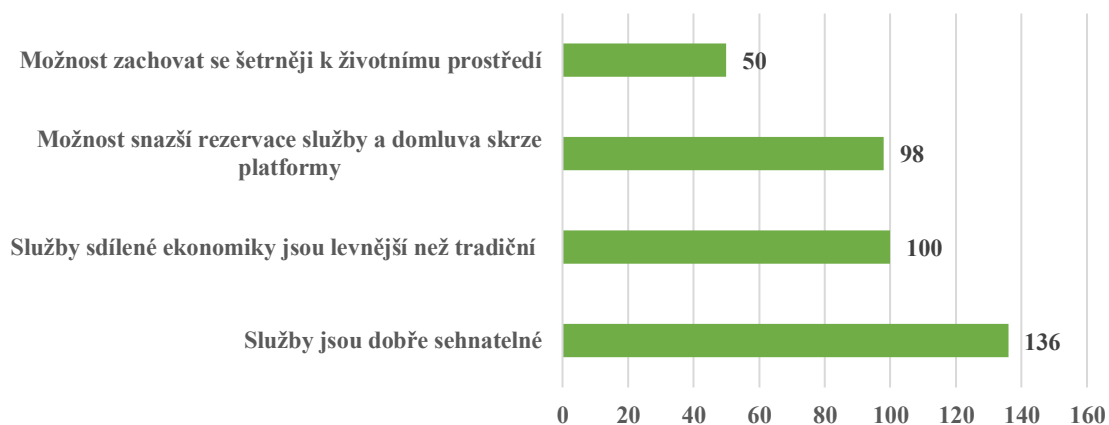
Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Z jakého důvodu jste využili/byste využili služby sdílené ekonomiky?

Díky páté otázce je patrné, že respondenti využili, popř. by využili, služby sdílené ekonomiky zejména z důvodu, že jsou služby dobře sehnatelné, levnější než tradiční a je zde snazší možnost rezervace služby a domluva skrze poskytující platformy.

Respondenti měli opět možnost odpovědět pomocí jedné či více odpovědí, popř. doplnit svou vlastní odpověď.

Obrázek 8 - Z jakého důvodu jste využili/byste využili služby sdílené ekonomiky?

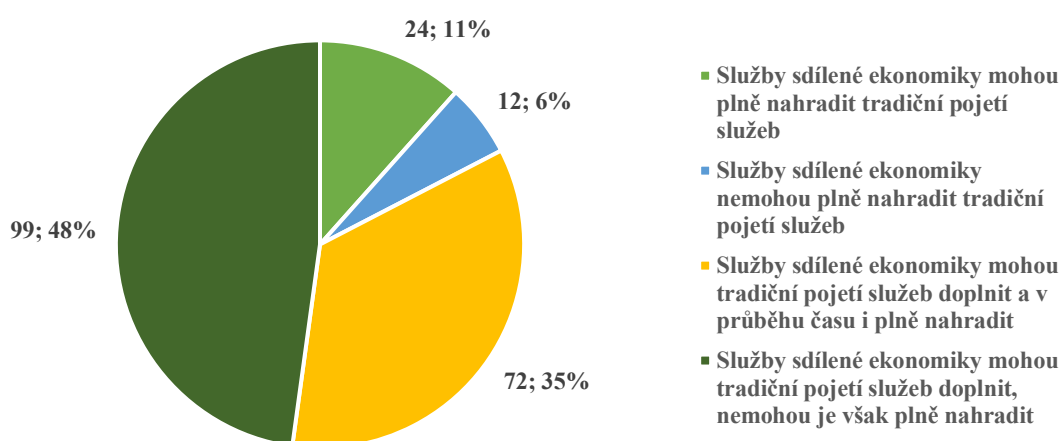

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Jak vnímáte služby sdílené ekonomiky?

Ohledně vnímání služeb sdílené ekonomiky panuje mnoho názorů. Zatímco někdo si myslí, že služby sdílené ekonomiky mohou tradiční služby plně nahradit či alespoň doplnit, jiní se domnívají, že služby sdílené ekonomiky nemohou tradiční služby doplnit, a už vůbec ne plně nahradit.

Obrázek 9 - Jak vnímáte služby sdílené ekonomiky?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

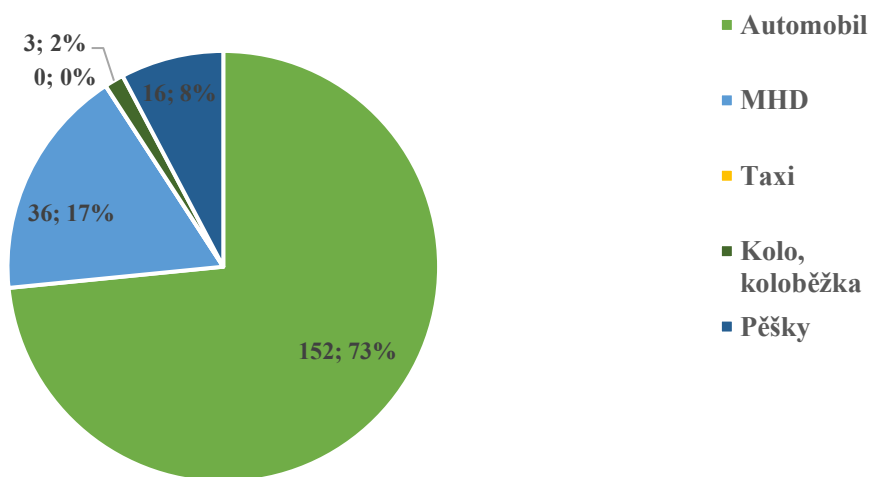
5.3.3 Dopravní služby

Po části výzkumu věnované povědomí o službách sdílené ekonomiky se výzkum zaměřuje na určitý segment služeb sdílené ekonomiky, a tedy dopravní služby.

Jak nejraději cestujete?

Každý respondent má své preference způsobu cestování neboli přemísťování se z místa na místo. Určité dopravní prostředky mohou být využity jako prostředky dopravních služeb sdílené ekonomiky.

Obrázek 10 - Jak nejraději cestujete?

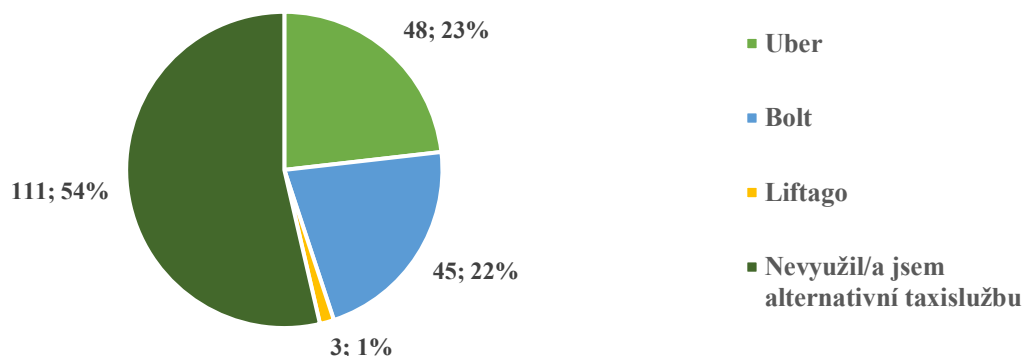

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Využili jste nějakou z následujících alternativních taxislužeb?

Alternativních taxislužeb již existuje celá řada. Mezi ně patří například Uber, Bolt či Liftago. Většina respondentů doposud nevyužila alternativní taxislužby (53,6 %). Z uvedených společností je nejvíce využívána alternativní taxislužba od společnosti Uber (23,2 %).

Obrázek 11 - Využili jste nějakou z následujících alternativních taxislužeb?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulka 7 - Detailní souhrn preferencí dopravních služeb

Respondenti	Preference dopravních služeb				Celkem
	Klasická taxislužba		Alternativní taxislužba		
	Absolutně	Relativně	Absolutně	Relativně	
Pohlaví					
Muž	24	21,62%	37	38,54%	61
Žena	87	78,38%	59	61,46%	146
Vzdělání					
Základní vzdělání	6	5,40%	1	1,04%	7
Střední odborné vzdělání s výučním listem	18	16,22%	5	5,21%	23
Střední odborné vzdělání s maturitou	64	57,66%	56	58,33%	120
Vyšší odborné vzdělání	6	5,40%	4	4,17%	10
Vysokoškolské vzdělání	17	15,32%	30	31,25%	47

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

V rámci výzkumu bylo zjištěno, že alternativní taxislužby využívá více žen než mužů. Na základě tohoto zjištění tedy autorka zkoumala, zda má pohlaví vliv na preference dopravních služeb.

Nejvíce alternativních taxislužeb využívají lidé se středním odborným vzděláním s maturitou (58,33 %).

Chí-kvadrát test nezávislosti v kontingenční tabulce

Svoboda, Gangur a Mičudová (2019) uvádějí, že Chí-kvadrát test nezávislosti využíváme k ověření a posouzení nezávislosti znaků v kontingenční tabulce. Test je založen na porovnání empirických činností s teoretickými, tedy takovými, které bychom očekávali v případě nezávislosti znaků X a Y.

„Podmínky dobré aproximace, tedy podmínky pro použití χ^2 testu nezávislosti:

- Nejvíce 20 % teoretických četností může být menších než 5.
- Žádná teoretická četnost nesmí být menší než 1.“ (Svoboda, Gangur, & Mičudová, 2019).

Dále je možné změřit sílu závislosti v kontingenční tabulce pomocí koeficientů závislosti. Níže je uveden Cramerův koeficient.

Cramerův koeficient (Svoboda, Gangur & Mičudová, 2019):

$$V = \sqrt{\frac{x^2}{n(\min(r,s)-1)}} \quad (1)$$

Testování začíná formulováním nulové a alternativní hypotézy:

„**H0**: Znaky X a Y v kontingenční tabulce jsou nezávislé“ (Svoboda et al., 2019)

„**H1**: Znaky X a Y v kontingenční tabulce jsou závislé“ (Svoboda et al., 2019)

„O přijetí nebo odmítnutí uvedených hypotéz rozhodneme na základě testování nulové hypotézy. K tomuto účelu se u testů významnosti vypočítává tzv. **testové kritérium**, což je určitá číselná charakteristika odvozená ze zjištěných dat.“ (Chráška, 2016).

$$\chi^2 = \sum \frac{(\text{pozorovaná četnost} - \text{očekávaná četnost})^2}{\text{očekávaná četnost}} \quad (2)$$

tedy

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^s \sum_{j=1}^r \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} \quad (3)$$

kde:

O_{ij} – pozorovaná četnost

E_{ij} – očekávaná četnost

r – počet řádků

s – počet sloupců

Při rozhodování o platnosti nulové hypotézy je zpravidla postupováno tak, že vypočítanou hodnotu testového kritéria srovnáváme s tzv. **kritickou hodnotou**, kterou lze nalézt ve statistických tabulkách. Příslušnou kritickou hodnotu hledáme vždy pro určitou hladinu významnosti a tzv. **počet stupňů volnosti**. Hladina významnosti je pravděpodobnost neoprávněně odmítnuté nulové hypotézy. Ve většině případů se pracuje na hladině významnosti 0,05, tedy 5 % nebo 0,01, tedy 1 %. Počet stupňů volnosti závisí na počtu řádků v tabulce, z níž bylo vypočteno kritérium chí-kvadrát. Počet stupňů volnosti je počet řádků tabulky, kterým by bylo možno teoreticky přiřadit libovolnou hodnotu a přitom dodržet stanovený sloupcový součet. (Chráska, 2016)

Počet stupňů volnosti

$$\nu = (r - 1) * (s - 1) \quad (4)$$

kde:

r – počet řádků

s – počet sloupců

Zda nulovou hypotézu zamítnout či nikoliv, lze zjistit porovnáním testového kritéria a kritické hodnoty. Jestliže je testové kritérium menší než kritická hodnota, nulovou hypotézu nelze zamítnout. Pokud je testové kritérium větší než kritická hodnota, zamítáme nulovou hypotézu (Chráska, 2016).

V rámci výzkumu jsou analyzovány dopravní služby. V tomto případě byla testována závislost mezi využíváním dopravních služeb sdílené ekonomiky a pohlavím. Byly stanoveny tyto hypotézy:

H0: Mezi využíváním dopravních služeb sdílené ekonomiky a pohlavím neexistuje statistická závislost.

H1: Mezi využíváním dopravních služeb sdílené ekonomiky a pohlavím existuje statistická závislost.

Byla sestavena kontingenční tabulka, která shromáždila prvky těchto dvou znaků.

Tabulka 8 - Empirické četnosti

Pohlaví	Využívání dopravních služeb sdílené ekonomiky	
	ANO	NE
MUŽ	37	24
ŽENA	59	87

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Na základě empirických četností byly následně vypočteny teoretické četnosti.

Tabulka 9 - Teoretické četnosti

Pohlaví	Využívání dopravních služeb sdílené ekonomiky	
	ANO	NE
MUŽ	28,289855	32,710145
ŽENA	67,710145	78,289855

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulky obsahující empirické a teoretické četnosti byly navzájem porovnány. Pomocí vzorce bylo vypočteno testové kritérium.

Tabulka 10 - Výpočet testové statistiky

Pohlaví	Využívání dopravních služeb sdílené ekonomiky		
	ANO	NE	SUMA
MUŽ	2,681761	2,319361	5,001122
ŽENA	1,120462	0,969048	2,08951
SUMA	3,802223	3,288409	7,090632

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulky obsahující empirické a teoretické četnosti byly navzájem porovnány. Pomocí vzorce bylo vypočteno testové kritérium.

Testové kritérium má hodnotu 7,090632.

Spočtenou hodnotu testového kritéria porovnáme s příslušným kvantilem rozdělení Chí-kvadrát s 1 stupněm volnosti. Pro 5 % hladinu významnosti půjde o kvantil $\chi_{0,95}^2 = 3,841459$.

Jelikož hodnota testového kritéria překročila kritickou mez $7,090632 > 3,841459$, zamítáme nulovou hypotézu. **Využití dopravních služeb sdílené ekonomiky závisí na pohlaví.**

P-hodnota: $1 - F(7,090632) = 0,007749$

P-hodnota < hladina významnosti → zamítáme nulovou hypotézu

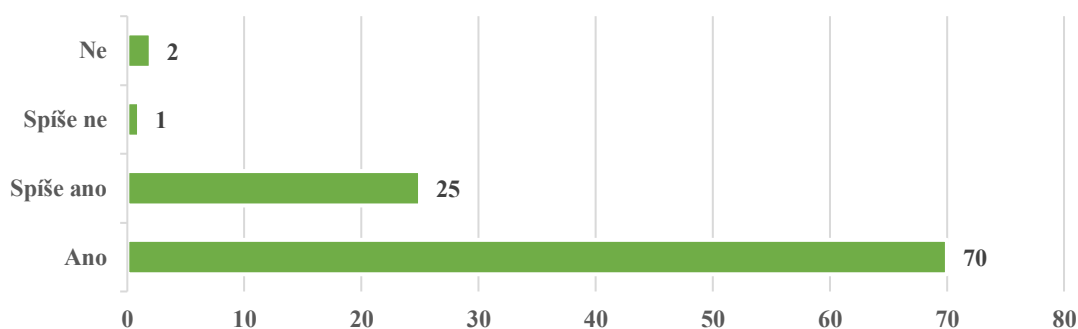
Cramerův koeficient: 0,185079

Míra závislosti dle Cramerova koeficientu je hodnocena jako slabší.

Byli jste se službou spokojeni?

Pokud respondent odpověděl, že využil nějakou z uvedených alternativních taxislužeb, automaticky byl odkázán na otázku ohledně spokojenosti s danou taxislužbou. Většina respondentů byla s alternativní taxislužbou spokojena, jen malá část respondentů spíše či vůbec spokojena nebyla.

Obrázek 12 - Byli jste se službou spokojeni?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

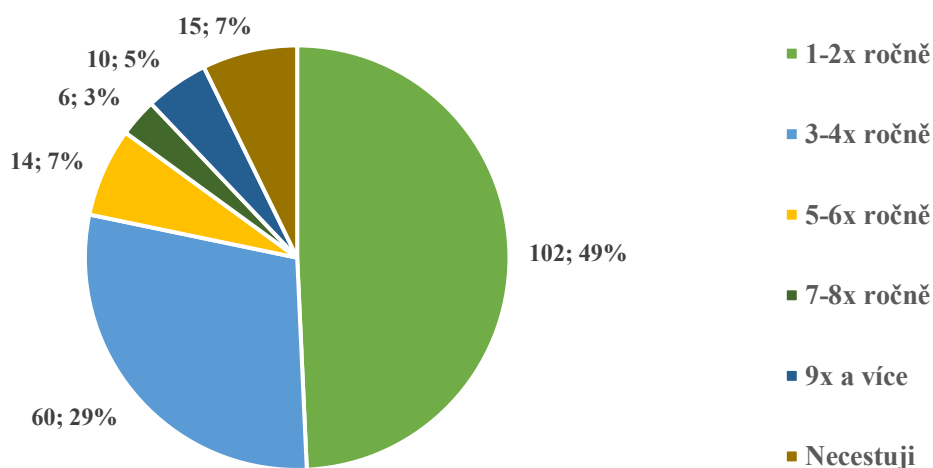
5.3.4 Ubytovací služby

Po části věnované dopravním službám následuje část dotazníku týkající se segmentu ubytovacích služeb sdílené ekonomiky. V segmentu ubytovacích služeb je oproti tradičním hotelům také alternativní možnost ubytování, například pomocí Airbnb.

Kolikrát do roka cestujete? (cestování do určité lokality s využitím ubytování)

Kolikrát do roka člověk cestuje s využitím ubytování také souvisí s tím, kde se nechává ubytovat a kolik je za dané ubytování ochoten zaplatit.

Obrázek 13 - Kolikrát do roka cestujete?

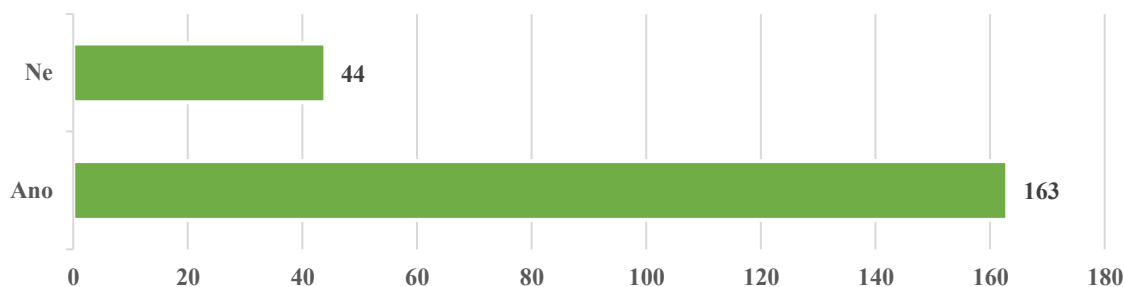

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Využíváte pro rezervaci ubytování rezervační portály či jiné platformy?

Pro rezervaci ubytování se v dnešní době nejvíce využívají rezervační portály či další platformy přímo sloužící pro rezervaci ubytování, zatímco dříve se pro rezervace využívala spíše telefonická komunikace. Většina oslovených respondentů také dle očekávání pro své rezervace ubytování příslušné platformy a portály využívá (78,7 %).

Obrázek 14 – Využíváte pro rezervaci ubytování rezervační portály či jiné platformy?

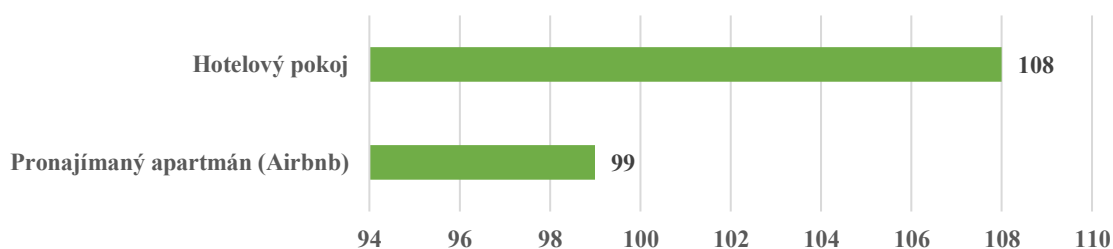

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Zvolili byste raději pronajímáný apartmán (Airbnb, ...) nebo hotelový pokoj?

Volba ubytování samozřejmě závisí na preferencích každého ze spotřebitelů. Zatímco někdo upřednostňuje luxusnější styl ubytování v hotelovém pokoji, někdo je otevřenější sdílenému ubytování, které je ve většině případů cenově dostupnější.

Obrázek 15 - Zvolili byste raději pronajímáný apartmán (Airbnb,...) nebo hotelový pokoj?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulka 11 - Detailní souhrn preferencí ubytování

Respondenti	Preference způsobu ubytování				Celkem
	Hotelový pokoj		Pronajímáný apartmán (Airbnb)		
	Absolutně	Relativně	Absolutně	Relativně	
Pohlaví					
Muž	23	21,30%	38	38,38%	61
Žena	85	78,70%	61	61,62%	146
Vzdělání					
Základní vzdělání	3	2,78%	4	4,04%	7
Střední odborné vzdělání s výučním listem	9	8,33%	14	14,14%	23
Střední odborné vzdělání s maturitou	60	55,56%	60	60,61%	120
Vyšší odborné vzdělání	7	6,48%	3	3,03%	10
Vysokoškolské vzdělání	29	26,85%	18	18,18%	47

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

V rámci výzkumu bylo zjištěno, že z procentuálního hlediska využívají sdílené ubytování spíše ženy. Autorka práce tedy zkoumala, zda má pohlaví vliv na využívání sdíleného ubytování oproti hotelovému.

Nejvíce využívají sdílené ubytování lidé s dokončeným středním odborným vzděláním s maturitou (60,61 %) nebo s dokončeným vysokoškolským vzděláním (18,18 %).

Chí-kvadrát test nezávislosti v kontingenční tabulce

Stejně jako u dopravních služeb, i zde bylo využito zkoumání pomocí Chí-kvadrát testu nezávislosti v kontingenční tabulce.

V rámci výzkumu je analyzována služba sdíleného ubytování. V tomto případě byla testována závislost mezi využíváním služeb sdíleného ubytování a pohlavím. Byly stanoveny tyto hypotézy:

H0: Mezi využíváním služeb sdíleného ubytování a pohlavím neexistuje statistická závislost.

H1: Mezi využíváním služeb sdíleného ubytování a pohlavím existuje statistická závislost.

Byla sestavena kontingenční tabulka, která shromáždila prvky těchto dvou znaků.

Tabulka 12 - Empirické četnosti

Pohlaví	Využívání služeb sdíleného ubytování	
	ANO	NE
MUŽ	38	23
ŽENA	61	85

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Na základě empirických četností byly následně vypočteny teoretické četnosti.

Tabulka 13 - Teoretické četnosti

Pohlaví	Využívání služeb sdíleného ubytování	
	ANO	NE
MUŽ	29,173913	31,826087
ŽENA	69,826087	76,173913

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Tabulky obsahující empirické a teoretické četnosti byly navzájem porovnány. Pomocí vzorce bylo vypočteno testové kritérium.

Tabulka 14 - Výpočet testové statistiky

Pohlaví	Využití služeb sdíleného ubytování		
	ANO	NE	SUMA
MUŽ	2,670187	2,447671	5,117858
ŽENA	1,112636	1,022657	2,135293
SUMA	3,782823	3,470328	7,253151

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Testové kritérium má hodnotu 7,253151.

Spočtenou hodnotu testového kritéria porovnáme s příslušným kvantilem rozdělení Chí-kvadrát s 1 stupněm volnosti. Pro 5 % hladinu významnosti půjde o kvantil $\chi_{0,95}^2 = 3,841459$.

Jelikož hodnota testového kritéria překročila kritickou mez $7,253151 > 3,841459$, zamítáme nulovou hypotézu. **Využití sdíleného ubytování závisí na pohlaví.**

P-hodnota: $1-F(7,253151) = 0,007077$

P-hodnota < hladina významnosti \rightarrow zamítáme nulovou hypotézu

Cramerův koeficient: 0,187188

Míra závislosti dle Cramerova koeficientu je hodnocena jako slabší.

Byli jste někdy ubytování pomocí platformy Airbnb?

Platforma Airbnb začíná být čím dál více využívána. Potenciální host si může pomocí platformy navolit své požadavky a oproti hotelovému pokoji i dokonce ušetřit.

Tabulka 15 - Ubytování pomocí platformy Airbnb

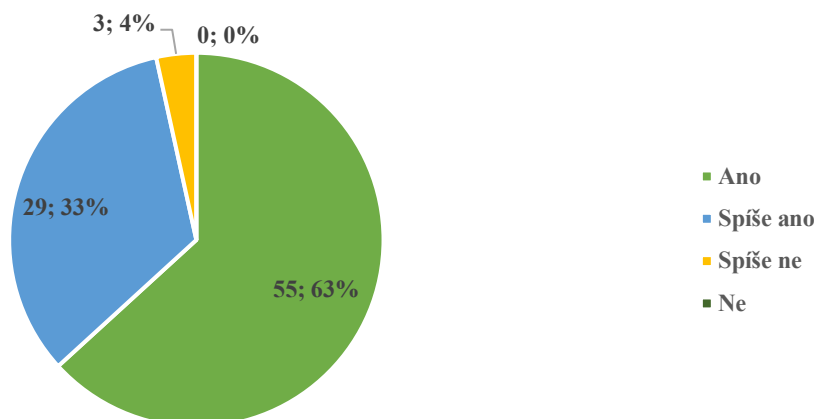
Respondenti	Byli jste někdy ubytováni pomocí platformy Airbnb?				Celkem
	ANO		NE		
Pohlaví	Absolutně	Relativně	Absolutně	Relativně	
Muž	34	16,43%	27	13,04%	61
Žena	53	25,60%	93	44,93%	146
Vzdělání					
Základní vzdělání	2	0,97%	5	2,42%	7
Střední odborné vzdělání s výučním listem	5	2,42%	18	8,70%	23
Střední odborné vzdělání s maturitou	49	23,67%	71	34,30%	120
Vyšší odborné vzdělání	6	2,90%	4	1,93%	10
Vysokoškolské vzdělání	25	12,08%	22	10,63%	47

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Pokud jste pomocí platformy Airbnb byli ubytováni, vyhovovalo Vám ubytování touto formou?

Na základě odpovědi respondenta na předcházející otázku byl odkázán na otázku týkající se spokojenosti s ubytováním pomocí platformy Airbnb. Většina z respondentů, kteří již ubytování pomocí Airbnb vyzkoušeli, byla, či spíše byla, se službou spokojena.

Obrázek 16 – Pokud jste pomocí platformy Airbnb byli ubytováni, vyhovovalo Vám ubytování touto formou?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

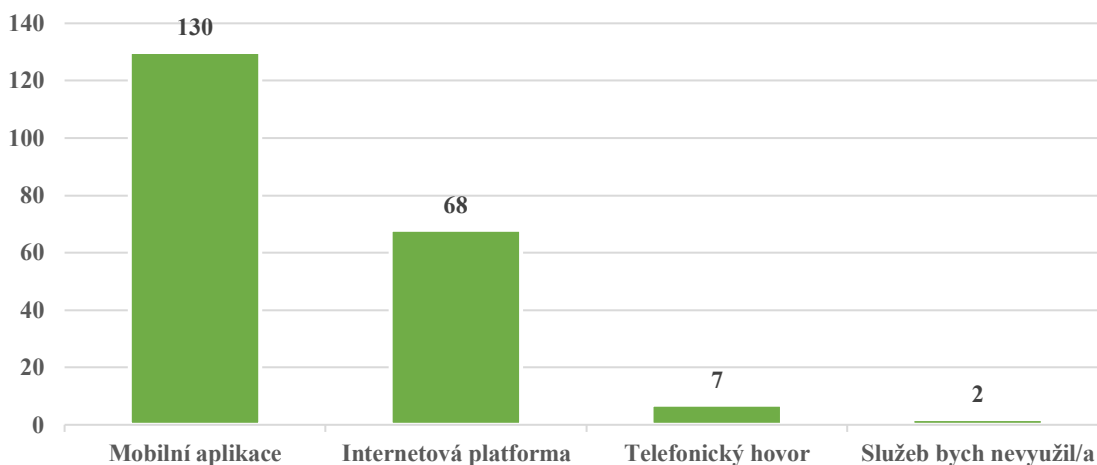
5.3.5 Preference způsobu využití služeb sdílené ekonomiky

Poslední část, a tedy závěrečná otázka dotazníku měla za úkol zjistit, jakým způsobem by respondentům nejvíce vyhovovalo využívat služeb sdílené ekonomiky.

Jakým způsobem, skrze jaký nástroj, využíváte/byste využili služby sdílené ekonomiky?

Respondenti měli na výběr z několika odpovědí. Nejčastěji uváděli, že by služeb využili za pomoci mobilních aplikací (62,8 %) či internetových platform (32,9 %).

Obrázek 17 – Jakým způsobem, skrze jaký nástroj, využíváte/byste využili služby sdílené ekonomiky?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

5.4 Shrnutí dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření probíhalo od 1. 3. 2023 do 20. 3. 2023 a účastnilo se ho celkem 207 osob z celé České republiky. Přibližně tři čtvrtiny dotazovaných (71 %) byly ženy. Nejvíce respondentů mělo středoškolské vzdělání s maturitou (120) a zároveň většina respondentů byla studenty (92). Dotazník byl rozdělen na pět částí. První část byla zaměřena na sociodemografické otázky týkající se přímo dotazovaných respondentů. Druhá, obsáhlejší část, měla za úkol zjistit povědomí o službách sdílené ekonomiky. Třetí a čtvrtá část byly zaměřeny na dva segmenty sdílené ekonomiky, které jsou nejvíce známé, tedy segment dopravních a ubytovacích služeb. Poslední část dotazníku měla analyzovat preference způsobu využívání služeb sdílené ekonomiky.

Více než polovina dotazovaných se s pojmem sdílená ekonomika už setkala a zároveň jsou si jisti, nebo alespoň mají povědomí, co tento pojem znamená. Po vysvětlení pojmu a uvedení některých společností sdílené ekonomiky většina respondentů uvedla, že společnosti znají. Nejvíce byl dotazovaným blízký segment zábavy a dopravních služeb. Nejméně známé bylo sdílení pracovních prostor a sdílení pracovní síly. Segment zábavy využilo 183 respondentů, dopravní služby 99 a ubytovací 88 respondentů. Hlavním důvodem pro využití služeb sdílené ekonomiky, dle dotazovaných, je dobrá dostupnost těchto služeb a také jejich cena. Zároveň je u těchto služeb snazší rezervace a domluva skrze rezervační portály a platformy.

Další část dotazníku se zaměřovala na jeden z největších segmentů sdílené ekonomiky, dopravní služby. Nejoblíbenějším způsobem cestování je cestování osobním automobilem (73,4 %) či prostřednictvím MHD (17,4 %). Alternativní taxislužby, mezi které patří například Uber nebo Liftago využilo 98 respondentů. Alternativních taxislužeb více využívají ženy než muži. Většina respondentů, kteří dopravních služeb sdílené ekonomiky využívají, mají středoškolské vzdělání s maturitou (58,33 %). Téměř všichni, kteří dopravní služby využili, byli s těmito službami spokojeni. Na základě získaných odpovědí v této části dotazníku autorka zjišťovala, zda existuje závislost mezi pohlavím respondentů a využíváním dopravních služeb sdílené ekonomiky. Pomocí Chí-kvadrát testu nezávislosti bylo zjištěno, že preference využívání dopravních služeb závisí na pohlaví respondentů.

Předposlední část výzkumu byla věnována ubytovacím službám. Téměř polovina dotazovaných cestuje alespoň jedenkrát ročně s využitím ubytování v cílové lokalitě.

Pro rezervaci ubytování se v dnešní době nejvíce využívají rezervační portály či jiné související platformy. Těchto platform využívá téměř 80 % z celkového počtu respondentů. Stejně jako u dopravních služeb, i zde využívají alternativní ubytování spíše ženy než muži. Ubytovací služby nejvíce využívají lidé se středním odborným vzděláním s maturitou (60,61 %). Nejznámější společností, která poskytuje sdílené ubytování je společnost Airbnb. Této platformy již využilo 42 % dotazovaných. Více než tři čtvrtiny z těch, kteří platformu využili, bylo spokojeno a tato forma ubytování jim vyhovovala. Na základě větší využívanosti alternativního ubytování ženami, i zde bylo autorkou provedeno testování závislosti mezi pohlavím a preferencemi ubytovacích služeb. Pomocí Chí-kvadrát testu nezávislosti bylo i zde zjištěno, že pohlaví má vliv na preference ubytovacích služeb.

V poslední části dotazníkového výzkumu se autorka snažila zjistit, skrze jaký nástroj je pro respondenty nejpříjemnější využívat služby sdílené ekonomiky. V dnešní době existuje díky moderním technologiím mnoho možností. Není tedy žádným překvapením, že mezi nejvyužívanější nástroje se řadí využívání mobilních aplikací, které poskytují přímo platformy společností sdílené ekonomiky a jejich internetové stránky. Telefonická domluva je sice osobnější a detailnější než uvedené nástroje, ale díky pohodlí spojenému s využíváním moderních technologií se od telefonické komunikace ustupuje.

5.5 Návrh doporučení pro využívání služeb sdílené ekonomiky

V rámci doporučení pro větší využívanost a povědomí o službách sdílené ekonomiky z dotazníků vyplývá, že by se poskytovatelé služeb měli zaměřit na rozšíření určitých forem reklamy. V dnešní době moderních technologií je samozřejmostí, že největší povědomí o službách sdílené ekonomiky je rozšířeno za pomoci internetu, sociálních sítí ale i televizních reklam. Tyto formy propagace jsou tedy velmi rozšířené, zároveň je ale mnoho lidí, u kterých je větší šance, že by reklamu zaslechli například v rádiu.

Dle dotazníku také vyplývá, že z rádia zná daný pojem pouze minimum respondentů.

Tento způsob propagace by mohl přilákat zejména pracující lidi, kteří mohou rádio poslouchat nejenom při cestě z a do práce.

Na základě těchto skutečností je vyčíslena orientační cena za propagaci formou reklamy v rádiu.

Reklama v rádiu Hitrádio Plus

Pro reklamní spot bylo vybráno Hitrádio Plus, které je dostupné po celém území České republiky.

Cena reklamního spotu v rádiu je samozřejmě závislá na délce spotu a hodině, ve které je spot v rádiu vysílán. Zároveň je uvedena jednotná cena pro vytvoření reklamního spotu 4000 Kč bez DPH.

Tabulka 16 - Cena reklamního spotu

Cena za 30 sec. Spot	5:00 –	6:00 –	9:00 –	12:00 –	15:00 –	18:00 –	20:00 –	22:00 –
	6:00	9:00	12:00	15:00	18:00	20:00	22:00	05:00
Pondělí– neděle (Kč)	6100	23500	25650	22950	21500	13000	4050	1750

Zdroj: RadioHouse (2023), zpracováno autorkou

V tabulce jsou uvedeny minimální částky bez DPH za vysílání reklamního spotu v délce 30 sekund. Částka za tvorbu spotu je individuální a je ovlivněna mnoha aspekty. Rozhodující pro cenu reklamního spotu je zejména časové rozmezí, ve kterém bude spot vysílán a umístění reklamního spotu například v rámci reklamního bloku.

Tabulka 17 - Umístění reklamního spotu

Umístění mimo reklamní blok	Umístění první v bloku	Dodatečná citace jiného klienta	Umístění ve speciální operaci
+ 100 %	+ 30 %	+ 20 %	individuální

Zdroj: RadioHouse (2023), zpracováno autorkou

Cena za reklamní spot v jiné délce než 30 sekund je vypočítáván za pomoci cenového koeficientu.

Tabulka 18 - Cenové koeficienty

Délka spotu v sekundách	Koeficient
5	0,45
10	0,5
15	0,65
20	0,8
25	0,9
30	1
35	1,2

Zdroj: RadioHouse (2023), zpracováno autorkou

Reklamní spot pro poskytovatele služeb sdílené ekonomiky by bylo nejlepší vysílat v čase, kdy je přítomno větší množství posluchačů, tedy v čase 15:00 – 18:00. Zároveň je dostačující délka 15 sekund (koeficient 0,65).

V tabulce číslo 14 je tedy vyčíslena orientační cena za výrobu spotu a jeho vysílání.

Tabulka 19 - Orientační cena reklamního spotu

Položka	Cena v Kč
Tvorba reklamního spotu	4 000
- DPH	840
Vysílání 15sekundového spotu 1x denně po celý týden	13 975
- DPH	2 935
Vysílání spotu po dobu 1 roku (52 týdnů)	726 700
- DPH	152 607
Celkem	884 147

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Vysílání reklamního spotu 1x denně v Hitrádio Plus v délce 15 sekund by tedy daného poskytovatele vyšel přibližně na částku 884 147 Kč na jeden rok.

Závěr

Sdílená ekonomika postupem času více proniká do mnoha tradičních odvětví. Díky své podstatě přináší možnosti nejen ve využívání již existujících zdrojů, čímž například chrání životní prostředí, ale nabízí také přístup k novému zdroji příjmů jak pro jednotlivce, tak pro firmy. Oproti tradiční ekonomice je založena na sdílení již vyprodukovaných zdrojů. Tím se zvyšuje jejich využití a snižují se náklady na výrobu zdrojů nových. Její hlavní myšlenkou je tedy uspokojení potřeb s ohledem na udržitelnost zdrojů.

Hlavním cílem práce bylo zjistit míru povědomí o službách sdílené ekonomiky a jejich využití. Tento cíl byl naplněn prostřednictvím dílčích cílů – vymezení konceptu sdílené ekonomiky a souvisejících pojmů na základě rešerše. Cíle práce byly naplněny pomocí dotazníkového šetření, které koncept sdílené ekonomiky a povědomí o ní analyzovalo.

V teoretické části byl popsán princip sdílené ekonomiky, s ní související pojmy a segmenty. Následně byly přiblíženy pozitivní a negativní dopady sdílené ekonomiky a její regulace.

V praktické části bylo využito dotazníkového šetření, které sloužilo k analýze celkového povědomí o službách sdílené ekonomiky a blíže dopravních a ubytovacích službách, jejich vnímání a využití. Díky tomuto šetření bylo zjištěno, že pojem sdílená ekonomika je mezi respondenty vcelku známý. Dále bylo zjištěno, že dopravních služeb sdílené ekonomiky více využívají ženy než muži. Nejvíce těchto služeb využívají lidé s dokončeným středním odborným vzděláním s maturitou nebo s dokončeným vysokoškolským vzděláním. Na základě těchto skutečností bylo testováno, zda existuje statistická závislost mezi pohlavím a preferencemi využívání dopravních služeb sdílené ekonomiky. V souvislosti se stanovenými hypotézami bylo zjištěno, že mezi pohlavím a preferencemi dopravních služeb existuje statistická závislost. Při zkoumání segmentu ubytovacích služeb bylo stejně jako u dopravních služeb zjištěno, že služby využívají více ženy než muži. Zároveň tyto služby využívají nejvíce lidé s dokončeným středním odborným vzděláním s maturitou. I zde byla zkoumána statistická závislost mezi pohlavím a preferencemi ubytovacích služeb. Bylo zjištěno, že mezi těmito zkoumanými aspekty existuje určitá statistická závislost stejně jako u dopravních služeb.

Na základě těchto výstupů bylo provedeno závěrečné zhodnocení empirické části a navrženo doporučení. Toto doporučení se vztahovalo na poskytovatele služeb sdílené ekonomiky. Bylo navrženo, aby se povědomí o sdílené ekonomice více rozšířilo za pomoci reklamy v rádiu. Touto formou propagace by se povědomí mohlo rozšířit hlavně mezi pracující lidi, kteří mohou rádio poslouchat například při cestě do a z práce. Pro reklamní spot bylo vybráno Hitrádio Plus, které je dostupné po celém území České republiky. Byl vybrán čas, ve kterém by bylo nejlepší reklamní spot vysílat, délka spotu (15 sekund) a následně za pomoci cenového koeficientu byla vypočtena jeho cena. Vysílání reklamního spotu 1x denně v Hitrádio Plus v délce 15 sekund by tedy poskytovatele služeb sdílené ekonomiky vyšlo přibližně na částku 884 147 Kč na jeden rok.

Seznam použitých zdrojů

- Airbnb, (n.d.). *Co je Airbnb a jak funguje?* Dostupné 30. 10. 2022 z <https://www.airbnb.cz/help/article/2503/co-je-airbnb-a-%C2%A0jak-funguje>
- Aldorf, L. (2017). Sdílená ekonomika a její regulace: morálně filozofická východiska. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* (s. 226-233). Wolters Kluwer.
- Banky.cz, (n.d.). *První klubová.* Dostupné 1. 4. 2023 z <https://www.banky.cz/pojistovny/prvni-klubova-pojistovna/>
- Belk, R. W., Eckhardt, G. M., & Bardhi, F. (2019). *Handbook of the Sharing Economy.* Edward Elgar Publishing. DOI: 10.4337/9781788110549
- Boháč, R. (2017). Obecně k daňovým aspektům sdílené ekonomiky. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílení ekonomika – sdílený právní problém?* (s. 137-148). Wolters Kluwer.
- Bolt, (n.d.). *We're on a mission to build cities for people, not cars.* Dostupné 31. 10. 2022 z <https://bolt.eu/en/careers/about-bolt>
- Budín, J., (2016). *Sdílená ekonomika.* Banky.cz. Dostupné 1. 4. 2023 z <https://www.banky.cz/clanky/sdilena-ekonomika/>
- Bureš, M. (2019). *Cirkulární ekonomika přišla do Česka.* Finance.cz. <https://www.finance.cz/528474-trendy-v-ceske-ekonomice/>
- Deloitte (2017). *Sdílená ekonomika – bohatství bez vlastnictví.* Dostupné 18. 10. 2022 z <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/deloitte-analytics/Sdilena-ekonomika.pdf>
- Ditaranto, J. (2021). *Vrbo is a popular vacation rental site with entire homes listed around the world – here's what to know before you book.* Insider. <https://www.insider.com/guides/travel/what-is-vrbo>
- Dvořák, J. (2022). *YouTube navždy změnil sledování videa a stvořil milionáře. Nyní má výročí.* iDnes.cz. https://www.idnes.cz/technet/internet/youtube-historie-youtouber-penize-zacatky-start-jak-vznikl-prvni-video-youtouber-vyroci.A220209_083208_sw_internet_dvr
- E15.cz, (2018). *Kontroverzní sdílená ekonomika. Čtěte, jak funguje Uber a další služby.* Dostupné 28. 10. 2022 z <https://www.e15.cz/byznys/kontroverzni-sdilena-ekonomika-ctete-jak-funguje-uber-a-dalsi-sluzby-1344230>
- Evropská komise, (2016). *Evropský program pro ekonomiku sdílení.* Dostupné 3. 4. 2023 z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52016DC0356>
- Frydrychová, M. (2017). Uber, Airbnb, Zonky a další, co jsou vlastně zač? Aneb právní povaha subjektů vystupujících v rámci sdílené ekonomiky. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* (s. 248-258). Wolters Kluwer.
- Hlavenka, J. (2015). *Ekonomika hejna much: Jak internet mění byznys.* <https://www.zive.cz/clanky/ekonomika-hejna-much-jak-internet-meni-byznys/sc-3-a-177076/default.aspx>

Hrdlička, L. (2017). Právní úprava zdanění příjmů fyzických osob ze sdílení volného času a vozidla s využitím digitálních platforem. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* (s. 163-172). Wolters Kluwer.

Chovanculiak, R. (2020). *Pokrok bez povolení – jak sdílená ekonomika, crowdfunding a kryptoměny změnily svět*. Grada.

Chráška, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. (2. vyd.). Grada publishing.

iDnes.cz, (n.d.). *Liftago*. Dostupné 30. 10. 2022 z <https://www.idnes.cz/wiki/firmy/liftago.K473612>

Jonášová, S. (2016). *Základní principy cirkulární ekonomiky*. Institut cirkulární ekonomiky. <https://incien.org/zakladni-principy-cirkularni-ekonomiky/>

Králik, D., & Petrášek, Z. (2017). Sdílení ekonomika: spojení technologie a bankovníctví – nové výzvy. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* (s. 149-155). Wolters Kluwer.

Kruliš, K., (2018). *Sdílená ekonomika v době chytrých měst*. AMO. http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/07/AMO_sdilena-ekonomika-v-dobe-chytrych-mest.pdf

Kudláček, P. (n.d.). *Crowdfunding – Co je to a jak funguje? Jedná se o snadnou cestu, jak investovat peníze?* Finex. <https://finex.cz/rubrika/crowdfunding/>

Martin, Ch., (2016). *The sharing economy: A pathway to sustainability or a nightmarish form to neoliberal capitalism?* Science Direct. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0921800915004711>

Mečířová, L., (2019). *Komu a v čem můžou pomoci sdílené kanceláře?* Finance.cz. <https://firmy.finance.cz/523017-coworking-sdilene-kancelare/>

Ministerstvo financí České republiky (2018). *Sdílená ekonomika: přehled opatření*. Dostupné 28. 3. 2023 z <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2018/sdilena-ekonomika-prehled-opatreni-31496/>

Mlýnková, A. (2017). Sdílení zaměstnanců jako nová forma zaměstnání. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* (s. 78-88) Wolters Kluwer.

Moravec, T., & Pastorčák, J. (2016). Samoregulační mechanismy ve sdílené ekonomice. In K. Štěpánková (Ed.), *Právo v podnikání vybraných členských států Evropské Unie – sborník příspěvků k VIII. Ročníku mezinárodní vědecké konference* (s. 107-117). TROAS. https://kpep.vse.cz/wp-content/uploads/page/1940/Sborn%C3%ADk-2016_fv.pdf#page=107

Nová, V. (2020). Rizika a přínosy sdílené ekonomiky. In N. Soukupová (Ed.), *Cirkulární ekonomika a další vybrané aktuální aspekty ekonomie. Sborník vybraných příspěvků studentů ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích 2020* (s. 37-41). Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích. https://www.ef.jcu.cz/images/EF/veda-a-vyzkum/konference-a-souteze/Sbornik_SVO_2020.pdf#page=43

Novák, T., (2017). *Airbnb – co je to a jak to funguje*. E&T Abroad. <https://etabroad.com/cs/airbnb-co-je-to-a-jak-to-funguje/>

- Pichrt, J. (2019). *Ekonomika sdílení tři roky poté*. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílená ekonomika tři roky poté – závěry a perspektivy*. (s. 13-18). Wolters Kluwer.
- Polesný, D. (2017). *Co je to a jak funguje Uber*. Živě.cz. <https://www.zive.cz/clanky/co-je-to-a-jak-fungujeuber/sc-3-a-189701/default.aspx>
- RadioHouse, (2023). *Ceník Radiohouse*. Dostupné 17. 12. 2023 z <https://www.radioprofesional.cz/ke-stazeni/>
- Ranchordás, S. (2018). On Sharing and Quasi-Sharing: The Tension between Sharing-Economy Practices, Public Policy, and Regulation. In P. A. Albinsson & B. Y. Perera (Eds.), *The rise of The Sharing Economy - Exploring the challenges and opportunities of collaborative consumption*. (s. 263-289). Praeger.
- Spotify (n.d.). *O nás*. Dostupné 27. 12. 2022 z <https://www.spotify.com/cz/about-us/contact/>
- StartupJobs (n.d.). *Impact Hub ČR*. Dostupné 20. 3. 2024 z <https://www.startupjobs.cz/startup/impact-hub-cr>
- Stone, B. (2019). *Uber a Airbnb mění svět*. Grada.
- Sundararajan, A. (2017). *The sharing economy*. MIT Press.
- Svoboda, M., Gangur, M., & Mičudová, K. (2019). *Statistické zpracování dat*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Šrámek, D. (2015). *Nová konkurence na trhu taxislužeb: Liftago*. Ekonomický deník. <https://ekonomickydenik.cz/nova-konkurence-na-trhu-taxislužeb-liftago/>
- Uber, (n.d.). *Pracujeme na koncepci světa v pohybu, díky němuž se postupně celý mění k lepšímu*. Dostupné 30. 10. 2022 z <https://www.uber.com/cz/cs/about/>
- Úřad vlády České republiky, (2017). *Analýza sdílené ekonomiky a digitální platform*. Dostupné 30. 10. 2022 z https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/poskytovani-informaci/poskytnute-informace-na-zadost/Priloha_4_Material_Analyza.pdf
- Valentová, M. (2018). *Sdílená ekonomika – nový druh podnikání*. Portal.Pohoda.cz. <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/uz-podnikam/sdilena-ekonomika-%E2%80%93-novy-druh-podnikani/>
- Veber, J., Švecová, L., Krajčák, V., & Mašín, P. (2018). *Digitalizace ekonomiky a společnosti*. Management Press.
- WorkLinks.com, (n.d.). *Více o WorkLinks*. Dostupné 31. 10. 2022 z <https://www.worklinks.com/#intro>
- Zahradníček, J. (2017). *Ubytování jako sektor sdílené ekonomiky*. In J. Pichrt, R. Boháč, & J. Morávek (Eds.), *Sdílená ekonomika – sdílený právní problém?* (s. 287-298). Wolters Kluwer.
- Zonky.cz, (n.d.). *Co je Zonky?* Dostupné 30. 10. 2022 z <https://zonky.cz/otazky-a-odpovedi-investor/>
- Zonky.cz, (2016). *Sdílená ekonomika funguje. Lidé si mezi sebou online půjčují desítky milionů měsíčně*. Dostupné 30. 3. 2023 z <https://www.zonky.cz/novinky/sdilena-ekonomika-funguje-lide-si-mezi-sebou-online-pujcuji-desitky-milionu-mesicne/>

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Segmenty sdílené ekonomiky	14
Tabulka 2 - Příklady segmentů sdílené ekonomiky	15
Tabulka 3 - Časový harmonogram výzkumu.....	32
Tabulka 4 - Pohlaví respondentů	34
Tabulka 5 - Vzdělání respondentů	35
Tabulka 6 - Víte, co znamená pojem sdílená ekonomika?	37
Tabulka 7 - Detailní souhrn preferencí dopravních služeb.....	42
Tabulka 8 - Empirické četnosti	45
Tabulka 9 - Teoretické četnosti.....	45
Tabulka 10 - Výpočet testové statistiky	45
Tabulka 11 - Detailní souhrn preferencí ubytování	49
Tabulka 12 - Empirické četnosti	50
Tabulka 13 - Teoretické četnosti.....	50
Tabulka 14 - Výpočet testové statistiky	50
Tabulka 15 - Ubytování pomocí platformy Airbnb	52
Tabulka 16 - Cena reklamního spotu	56
Tabulka 17 - Umístění reklamního spotu	56
Tabulka 18 - Cenové koeficienty	57
Tabulka 19 - Orientační cena reklamního spotu	57

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Věkové rozdělení respondentů.....	34
Obrázek 2 - Pracovní postavení respondentů	35
Obrázek 3 - Region bydliště respondentů.....	36
Obrázek 4 - Počet obyvatel v místě bydliště respondentů.....	37
Obrázek 5 - O kterých z následující společností jste už slyšeli?	38
Obrázek 6 - Kde jste o společnosti/společnostech slyšeli?.....	39
Obrázek 7 - Jaké služby sdílené ekonomiky jste využili?	39
Obrázek 8 - Z jakého důvodu jste využili/byste využili služby sdílené ekonomiky?	40
Obrázek 9 - Jak vnímáte služby sdílené ekonomiky?	40
Obrázek 10 - Jak nejraději cestujete?	41
Obrázek 11 - Využili jste nějakou z následujících alternativních taxislužeb?	42
Obrázek 12 - Byli jste se službou spokojeni?	46
Obrázek 13 - Kolikrát do roka cestujete?	47
Obrázek 14 – Využíváte pro rezervaci ubytování rezervační portály či jiné platformy?.....	48
Obrázek 15 - Zvolili byste raději pronajímaný apartmán (Airbnb,...) nebo hotelový pokoj?	48
Obrázek 16 – Pokud jste pomocí platformy Airbnb byli ubytováni, vyhovovalo Vám ubytování touto formou?	53
Obrázek 17 – Jakým způsobem, skrze jaký nástroj, využíváte/byste využili služby sdílené ekonomiky?.....	53

Seznam zkratk

apod. – a podobně

atd. – a tak dále

n.d. – není datováno

P2P – Peer to peer, rovný s rovným

PPF – První privatizační fond

tj. – to je

tzn. – to znamená

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník

Příloha A: Dotazník

1) Pohlaví respondentů:

- Žena
- Muž

2) Věkové rozdělení respondentů:

- 15-25 let
- 26-35 let
- 36-45 let
- 46-55 let
- 56-65 let
- 66 let a více let

3) Vzdělání respondentů:

- Základní vzdělání
- Středoškolské vzdělání s výučním listem
- Středoškolské vzdělání s maturitou
- Vyšší odborné vzdělání
- Vysokoškolské vzdělání

4) Pracovní postavení respondentů:

- Student
- Zaměstnaný
- Nezaměstnaný
- Na rodičovské / mateřské dovolené
- V důchodu
- jiná

5) Region bydliště respondentů:

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj

- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Zlínský kraj
- Olomoucký kraj
- Moravskoslezský kraj

6) Počet obyvatel v místě bydliště respondentů:

- Do 1 tis. obyvatel
- Nad 1 tis. obyvatel do 10 tis. obyvatel
- Nad 10 tis. obyvatel do 100 tis. obyvatel
- Nad 100 tis. obyvatel

7) Víte, co znamená pojem sdílená ekonomika?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

Sdílená ekonomika

Sdílenou ekonomiku můžeme v širším pojetí chápat jako upřednostňování přístupu ke zboží dlouhodobé spotřeby a určitým výrobním faktorům, za pomoci digitálních platforem. Lidé si mohou určité služby a statky krátkodobě pronajmout od jiných lidí, čímž se zvýší jejich využití. Například majitel určitého bytu, apartmánu apod. v době své nepřítomnosti, může nabídnout ubytování za určitý poplatek jiným osobám, které mají zájem.

8) O kterých z následujících společností jste už slyšeli?

- Uber
- Bolt
- Liftago
- Airbnb
- HomeAway
- VRBO
- Zonky

- Spotify
- YouTube
- WorkLinks.com
- ImpactHub
- Žádná z výše uvedených
- Jiné

9) Kde jste o společnosti/společnostech slyšeli?

- Od známých, přátel, rodiny
- V rádiu
- V TV
- Internet
- Sociální sítě
- Ve škole
- Jiné

10) Jaké služby sdílené ekonomiky jste využili?

- Dopravní (Uber, Bolt, Liftago,...)
- Ubytovací (Airbnb, VRBO, HomeAway...)
- Finanční (Zonky,...)
- Sdílení zaměstnanců (WorkLinks,...)
- Segment zábavy - hudba, videa (Youtube, Spotify)
- Nevyužil/a jsem služeb sdílené ekonomiky
- Jiné

11) Z jakého důvodu jste využili/byste využili služby sdílené ekonomiky?

- Služby jsou dobře sehnatelné
- Za služby sdílené ekonomiky se platí méně než za tradiční
- Možnost snazší rezervace služby a domluva skrze platformy
- Možnost chovat se šetrněji ve vztahu k životnímu prostředí
- Jiné

12) Jak vnímáte služby sdílené ekonomiky?

- Služby sdílené ekonomiky mohou plně nahradit tradiční pojetí služeb
- Služby sdílené ekonomiky nemohou plně nahradit tradiční pojetí služeb

- Služby sdílené ekonomiky mohou tradiční pojetí služeb doplnit a v průběhu času i plně nahradit
- Služby sdílené ekonomiky mohou tradiční pojetí služeb doplnit, nemohou je však plně nahradit

13) Jak nejraději cestujete?

- Automobil
- MHD
- Pěšky
- Taxi
- Kolo

14) Využili jste nějakou z následujících alternativních taxislužeb?

- Uber
- Bolt
- Liftago
- Ne

15) Byli jste se službou spokojeni?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

16) Kolikrát do roka cestujete? (cestování do určité lokality s využitím ubytování)

- 1-2x ročně
- 3-4x ročně
- 5-6x ročně
- 7-8x ročně
- 8x a více
- necestuji

17) Využíváte pro rezervaci ubytování rezervační portály či jiné platformy?

- Ano
- Ne

18) Zvolili byste raději pronajímáný apartmán (Airbnb,...) nebo hotelový pokoj?

- Pronajímáný apartmán (Airbnb)

- Hotelový pokoj

19) Byli jste někdy ubytováni pomocí platforma Airbnb?

- Ano
- Ne

20) Pokud jste pomocí platformy Airbnb byli ubytováni, vyhovovalo Vám ubytování touto formou?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

21) Jakým způsobem, skrze jaký nástroj, využíváte/byste využili služby sdílené ekonomiky?

- Mobilní aplikace
- Internetové platformy
- Telefonický hovor
- Jiné

Abstrakt

Zimanová, A. (2024). *Sdílená ekonomika* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: sdílená ekonomika, sdílení, sdílené ubytování, sdílená doprava, Airbnb, Uber, subjekty, segmenty, dopady

Práce se zabývá sdílenou ekonomikou a jejími subjekty. V teoretické části práce je definován pojem sdílená ekonomika, její historie, vývoj a další pojmy, které s ní přímo souvisejí. Následně jsou blíže specifikovány jednotlivé segmenty sdílené ekonomiky spolu s konkrétními příklady vybraných společností, které v daných segmentech působí. V neposlední řadě jsou také uvedeny dopady sdílené ekonomiky a její regulace. Cílem empirické části práce je zkoumání povědomí o sdílené ekonomice a analyzování využívanosti a spokojenosti s těmito službami. K dosažení zvoleného cíle je využito dotazníkového šetření.

Abstract

Zimanová, A. (2024). *Sharing economy* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: sharing economy, sharing, sharing accommodation, sharing transport, Airbnb, Uber, entities, segments, impacts

The thesis deals with the sharing economy and its subjects. The theoretical part of the thesis defines the concept of sharing economy, its history, development and other concepts directly related to it. Subsequently, the individual segments of the sharing economy are specified in more detail, along with specific examples of selected companies operating in these segments. Finally, the implications of the sharing economy and its regulation are also presented. The empirical part of the thesis aims at exploring the awareness of the sharing economy and analysing the usage and satisfaction with these services. A questionnaire survey is used to achieve the chosen objective.